

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

У Раді національної безпеки і оборони

Курс на зміцнення оборони і членство в НАТО

▶ СТОР. 2

Водні ресурси

Генетична пам'ять Дубецького джерела

▶ СТОР. 11

Право

Закони України

▶ СТОР. 12—15

№ 81 (6085) П'ЯТНИЦЯ, 8 ТРАВНЯ 2015 РОКУ WWW.GOLOS.COM.UA

Примиритися, щоб перемогти!

Дорогі співвітчизники! Сердечно вітаю вас з 70-ю річницею Перемоги!

Ці травневі дні українські сім'ї зустрічають з особливими почуттями. Друга світова війна забрала мільйони людських життів. Минають роки, але залишається живою пам'ять про страшну трагедію, яка пройшлася по долі чи не кожної родини в Україні, в Європі, багатьох родин по всьому світу.

Ми схиляємо голову перед тими, хто віддав життя за рідну землю, перед сотнями тисяч наших земляків, які мужньо боролися на фронтах, самовіддано працювали на підприємствах у тилу, перед кожним, хто день за днем наближав визволення світу від нацизму. Ми вшановуємо пам'ять усіх жертв цієї найстрашнішої війни.

Ми згадуємо ці трагічні сторінки нашої історії і разом з усіма народами світу відзначаємо 8 травня як день встановлення миру в Європі, започаткувавши в Україні День пам'яті та примирення.

Сьогодні мир в Європі знову під загрозою. Проти України чиниться військова агресія. І ми знову змушені обстоювати нашу незалежність і європейські цінності. Ми платимо за це високу ціну, але ми переможемо!

Як і 70 років тому, мир може бути встановлений лише спільними зусиллями народів світу, і ми закликаємо всіх, хто пам'ятає уроки минулого, зробити все для того, щоб не допустити нових трагедій і відновити мир та спокій у світі.

Слава Україні!

Володимир ГРОЙСМАН, Голова Верховної Ради України.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Мирослав Симчич — легендарний сотенний УПА, Іван Залужний — ветеран Радянської армії, Андрій Зубов — підполковник ЗС України.

Сьогодні Україна відзначає День пам'яті та примирення. Запроваджили його на честь усіх жертв Другої світової війни 1939-1945 рр., а завтра святкуватимемо День Перемоги над нацизмом у Другій світовій. У День пам'яті та примирення у Верховній Раді відбудеться урочисте засідання парламенту, на яке запросили ветеранів різних воєн, вояків УПА, усіх тих, хто на різних фронтах виборював і нині виборює нашу незалежність. Тим часом 6 травня ветерани уже мали нагоду зустрітися в Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни. У заході «Примирення заради майбутнього» взяли участь колишні вояки УПА, Радянської армії, воїни, що тепер захищають східні рубежі нашої країни *(на знімку)*. ***Можливість послухати ветеранів різних поколінь — це і є той крок до примирення, до консолідації. І до нової Перемоги. Адже зараз Україна перед черговим викликом — у наш дім прийшов ворог, який ще недавно називав себе братом і з яким українці тоді спільно боролися проти фашистських окупантів. На жаль, тепер так званий брат вбиває наших громадян, знищує наші міста і села. Тож лише спільними зусиллями зможемо його подолати. А Перемога обов'язково буде.***

ПРОДОВЖЕННЯ ТЕМИ НА 4-7 СТОР.

Більше фото тут — www.golos.com.ua

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Пенсії ветеранів пропонують не оподатковувати

Напередодні 70-ї річниці Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні у Верховній Раді зареєстровано проект закону, яким пропонується скасувати оподаткування пенсій учасників бойових дій Другої світової, інвалідів війни та пенсій членів сімей загиблих військовослужбовців. Із відповідною законодавчою ініціативою виступили члени парламентського Комітету в справах ветеранів, учасників бойових дій, учасників АТО та людей з інвалідністю Олександр Третьяков, Гліб Загорій та Максим Бурбак.

▶ СТОР. 2

ПОДІЯ

Тернопіль нагородили Почесною Таблицею РЄ

Так відзначено зусилля міського муніципалітету у пропаганді ідей європейської єдності. Почесну Таблицю цього року відповідно до рішення ПАРЄ у Страсбурзі, прийнятого 21 квітня, отримають вісім міст, які популяризують європейські ідеї та цінності. Тернопіль — єдиний серед українських.

Для міста це вже третя почесна відзнака Ради Європи. У попередні роки Тернопіль нагородили Почесною Грамотою та Почесним Прапором Ради Європи. Всього таких відзнак — чотири. Залишилося здобути ще Приз цієї організації, **запевняє наш кореспондент Людмила НАКОНЕЧНА.** Міський голова обласного центру Сергій Надал вважає ті відзнаки вагомим визнанням. Передусім це сигнал для інвесторів про те, що тут можна працювати.

Почесну Таблицю представники Ради Європи вручать 28 серпня, у День міста. Водночас привезуть пересвізну виставку про Приз РЄ з нагоди 60-річчя його заснування. Мабуть, як взірець, до чого ще треба прагнути.

КОРОТКО

■ 8 і 9 травня в Кременчуці, на Полтавщині, ветеранів Другої світової війни у приватних маршрутних таксі традиційно перевозитимуть безплатно, **нагадує наш власкор Василь НЕЙЖМАК.**

■ 20 жителів Черкас, які загинули в зоні АТО, посмертно нагороджено пам'ятним знаком «За заслуги перед містом Черкаси», **інформує наш власкор Ліна ЛЕБЕДЕНКО.**

Президент продовжив строки проведення чергових призовів українців на строкову військову службу до червня *(сайт глави держави)*

Курс на зміцнення оборони і членство в НАТО

У РАДІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Рада національної безпеки і оборони України схвалила розраховану до 2020 року Стратегію національної безпеки України. Відкриваючи засідання РНБО, Президент Петро Порошенко наголосив, що загроза широкомасштабних бойових дій з боку російсько-терористичних угруповань не лише зберігається, а й зростає, що вимагає додаткових заходів для забезпечення обороноздатності держави.

«Від проведення оперативного перегрупування військ та зайняття ними обладнаних опорних пунктів, від уточнення завдань щодо п'ятої хвилі мобілізації, від удосконалення протидесантної і протидиверсійної оборони Маріуполя, Бердянська та всього Азовського узбережжя — і аж до Стратегії національної безпеки», — сказав глава держави та зазначив, що проект Стратегії має передбачати досягнення сумісності сектору безпеки і оборони України з відповідними структурами країн-членів НАТО. При цьому Президент нагадав, що Росія на засіданні своєї Ради безпеки значно змінила стратегію, намагаючись використовувати досвід агресії та війни.

«Наша Стратегія має забезпечити можливість набуття в майбутньому членства України в Альянсі. Ми нарешті маємо повернути цю надзвичайно важливу складову в цей документ», — сказав Президент та підкреслив, що це робиться для отримання дієвих гарантій суверенітету і територіальної цілісності України. «Співпраця з Альянсом, а також відданість Спільній безпековій та оборонній політиці ЄС червоною ниткою проходить через весь цей документ», — сказав П. Порошенко.

Водночас Президент наголосив на важливості зміцнення обороноздатності та створення сучасних Збройних Сил, оскільки сумарне угруповання агресора на Донбасі з урахуванням бойовиків незаконних збройних формувань становить понад 40 тисяч осіб, а російське військове угруповання поблизу державного кордону налічує понад 50 тисяч військовослужбовців, що майже в півтора рази більше, ніж у липні 2014 року.

«Росвоєнторг» продовжує регулярно поставляти бойовикам озброєння і військову техніку, боєприпаси, речове майно і паливо. Рушниця, яка висить на стіні, рано чи пізно вистрілює. Це правило стосується не лише звичайного театру, а й театру воєнних дій також», — зазначив П. Порошенко.

Коментуючи ситуацію із дотриманням Мінських домовленостей, Президент відзначив, що українська сторона їх чітко виконує, чого не скажеш про протилежну сторону. «У нас є переконливі докази, коли всіма сторонами зафіксоване неухильне дотримання Україною Мінських зобов'язань і постійне порушення їх з боку бойовиків», — наголосив він та додав, що саме бойовики не дозволяють міжнародним спостерігачам в належний спосіб перевірити достовірність відведення свого важкого озброєння. «Бойовики проводять регулярні обстріли українських позицій та мирних мешканців, ведуть активну розвідувальну і підривну діяльність, провокують бойові зіткнення з метою зриву мирного врегулювання конфлікту», — підкреслив П. Порошенко.

Враховуючи це, на засіданні РНБО було проаналізовано військові загрози і можливі сценарії розвитку ситуації, опрацьовано оперативні заходи щодо протидії військовій агресії. Зокрема, схвалено комплекс заходів щодо прискорення будівництва фортифікаційних ліній та рубежів, зміцнення оборонних і безпекових можливостей держави, розвитку системи медичного забезпечення військовослужбовців. При цьому голови Донецької та Закарпатської облдержадміністрацій отримали догани за зрив строків зведення оборонних рубежів.

Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк і Президент України Петро Порошенко.

Розвитку потенціалу і системи управління оборонно-промисловим комплексом, забезпечення Збройних Сил та Національної гвардії сучасним озброєнням і військовою технікою національного виробництва, удосконаленню ракетних технологій має сприяти робочий орган РНБО — Міжвідомча комісія з питань оборонно-промислового комплексу.

На засіданні також було розглянуто заходи із забезпечення енергетичної безпеки держави, які передбачають демонополізацію енергетичних ринків, диверсифікацію джерел надходження енергоносіїв, розвитку ядерної енергетики, використання прихованих резервів паливно-енергетичного комплексу, забезпечення енергетики вугіллям всіх необхідних марок та підготовки до опалювального сезону 2015-2016.

«Наша Стратегія виходить з того, що частка жодної сторони за жодних обставин, за жодних цінових спокус не повинна перевищувати 30%. 30 відсотків і не кубом більше, навіть якби газ давали задарма!» — наголосив Президент та зазначив, що в цьому питанні за останній рік країна досягла значного прогресу: «Перезимували без буржуйок і каганців. Ми виграли зимову битву з «Газпромом», хоча, звичайно, про повну перемогу в цій війні говорити зарано. Монополії цієї політико-енергетичної структури в постачанні нам газу, нарешті, вперше за 23 роки, покладено край». Адже за підсумками першого кварталу частка «Газпрому» в імпорті в Україну становила лише 37 відсотків, тоді як решта — це поставки від понад десяти європейських компаній.

Не менш важливою є й внутрішня демонополізація та деолігархізація енергетичного ринку. Повідомивши, що найближчим часом підпише розроблений спільно з Європейським енергетичним товариством та ухвалений парламентом закон «Про ринок газу», Президент наголосив, що з цим у вітчизняному паливно-енергетичному комплексі почнуть діяти європейські правила.

ДОСЛІВНО

Президент Петро Порошенко: «Гарантую, що ніхто більше не потрапить в рейтинг «Форбс», знімаючи вершки з використання можливостей державних монополій, з традиційно корупційного середовища в газовому секторі. Держава ні для кого не буде більше дійною коровою. Дикий капіталізм у цій галузі з прийняттям цього закону, відповідних нормативних актів має закінчитися. Хочу, щоб це почули всюди: і в Києві, і у Відні».

Саме в цьому контексті глава держави пропонує розглядати й арешт 500 мільйонів кубів газу, який Генеральна прокуратура спільно з Міністерством внутрішніх справ здійснила у компанії Osthem. За його словами, тут в жодному разі не йдеться про вибіркове ставлення.

Нагадавши про раніше ухвалений Верховною Радою Закон «про 50+1 акцію», який дає змогу державі повернути під своє управління найбільшого монополіста у цій сфері — компанію «Укрнафта», Президент висловив сподівання, що так само буде повернуто елементарний порядок і економічну конкуренцію на ринок електроенергії та тісно пов'язану з ним шахтарську галузь, яка потребує чіткого прозорого механізму ціноутворення на вугілля.

«Політика деолігархізації і демонополізації цілком відповідає національним безпековим інтересам, і я впевнений в тому, що ні я, ні Президент, ні уряд, ні Верховна Рада від цього курсу не відмовляться, хто б і чим би не намагався Україну і мене як Президента шантажувати, — ні так званими шахтарськими батальйонами, дві третини з яких становили «тітушки», ні так званими приватними арміями, ні інформаційними диверсіями, які сьогодні намагаються запускати проти мене і проти України. Стояв, стою і стоятиму на сторожі національних інтересів. Незадоволення «потерпілих» я розумію, але не раджу чинити спротив. Державі треба віддати державне, а бізнес робити за рахунок власних приватних ресурсів, і не включати ані кредитні борги, ані видатки на приватні армії, ані видатки інші, які не мають відношення до собівартості, у вартість тонни нафти, кубометра газу, вартість кіловатгодини», — підкреслив глава держави.

Сергій КОВАЛЕНКО.
Фото Михайла ПАЛІНЧАКА (прес-служба Президента України).

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Пенсії ветеранів пропонують не оподатковувати

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Вважаю, що захисники Вітчизни та сім'ї загиблих вже віддали державі найцінніше — своє життя та здоров'я, тому платити податки з ветеранської пенсії сьогодні не на часі, — зауважив Олександр Третьяков. — Більшість ветеранів війни та члени їх родин — це особи, яким виповнилось 90 і більше років. Це люди, які й за віком, і за станом здоров'я не можуть працювати та потребують значних коштів на придбання ліків. Податок на пенсію в умовах тотального зростання цін на товари першої необхідності та ліки суттєво обмежує можливості задоволення їх життєво необхідних потреб».

ДОВІДКА

Нині оподаткуванню підлягають пенсії, які перевищують три мінімальні зарплати, тобто понад 3654 гривні. Ставка становить 15 відсотків. Це стосується понад 400 тисяч осіб, з них майже 23 тисячі — інваліди війни, близько семи тисяч — учасники бойових дій.

Законопроект №2781 підготовлено за результатами численних звернень громадян про перегляд норми Податкового кодексу в частині оподаткування пенсій. Питання звільнення від таких стягнень героїв війни одностайно підтримано під час проведення в профільному комітеті слухань на тему: «Про соціальний захист та медичне забезпечення ветеранів війни та відзначення 70-річчя Перемоги над нацизмом у Європі», **повідомляє Інформаційне управління апарату Верховної Ради.**

Звільнення від оподаткування поширюватиметься на пенсії інвалідів війни та сімей загиблих військовослужбовців не лише Другої світової війни, а й учасників АТО, афганців та інших захисників Вітчизни.

Уряду повернули на доопрацювання зміни до закону про інформацію

Про це за результатами засідання парламентського **Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики** повідомила перший заступник його голови, народний депутат від Блоку Петра Порошенка Ольга Червакова. За її словами, обранці рекомендували Кабміну доопрацювати проект змін до чинного закону.

Поданий урядом документ несе в собі загрози свободі слова, переконана парламентарій, оскільки пропонується запровадити поняття «технологічної інформації» та встановити, що окремі її види підлягають «захисту згідно із законодавством». Фактично — забороні поширення. При цьому, визначення самого терміна «технологічної інформації» є дуже широким, під нього може підпасти все, що завгодно.

«Ми пам'ятаємо, який резонанс викликала в суспільстві пожежа в лісах під Чорнобилем, — сказала народний депутат. — Ухвалення цього законопроекту відкрило б можливість не надавати журналістам інформації з цього приводу — її цілком могли б визначити як технологічну, і суспільство би не знало, що відбувається, так само, як не знало після вибуху реактора в 1986 році. Окрім того, запропоновані зміни могли би сприяти корупції та свавільному втручанню в діяльність будь-яких суб'єктів, оскільки під запропоновані обмеження потрапили би «будь-які технологічні процеси». Навіть склад фарби міг би бути засекреченим».

За словами О. Червакової, подібний законопроект подається Кабміном уже не вперше. Торік один документ уже відкликали. Нині його подали знову без врахування висновків та зауважень Міністерства юстиції, у яких висловлено практично ті самі побоювання. Головне науково-експертне управління Верховної Ради також вказало, що намагатися встановити захист подібних даних через зміну до закону про інформацію — хибний підхід. У його висновку подібні зміни рекомендується вносити до закону про державну таємницю, але з детальним регулюванням і чіткими визначеннями та повноваженнями.

«Парламент довго бився за закон про інформацію, — наголосила народний депутат, — ми вважали його революційним. Такими змінами ми би його просто вихолостили». Проти ухвалення цього законопроекту, каже вона, виступила громадська рада комітету і громадські активісти. «Чесно кажучи, ніхто з членів нашого комітету так і не зрозумів, що мав на увазі суб'єкт законодавчої ініціативи, подаючи такий екзотичний текст, тому ми вирішили запросити розробників на своє засідання, коли вони подадуть до парламенту новий варіант законопроекту», — зазначила О. Червакова.

Водночас, **за повідомленням Інформаційного управління апарату Верховної Ради**, на засіданні **Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики** розглянули також низку питань, які стосуються умов праці журналістів та випадків перешкоджання їхній професійній діяльності. Йшлося, зокрема, про ситуацію з порушенням трудових прав працівників телеканалу ТВі. Із цього приводу заслухано інформацію виконувача обов'язків начальника головного слідчого управління МВС України Олександра Вакуленка. Члени комітету висловили зауваження з приводу неналежного виконання слідчими міліції своїх обов'язків при відкритті та здійсненні проваджень у справах, потерпілими в яких є журналісти. Інформацію О. Вакуленка про відкриття кримінального провадження, передбаченого кількома статтями Кримінального кодексу, взято до відома та ухвалено рішення повернутися до даного питання через місяць, протягом якого має завершитися слідство. На засіданні обговорили питання про перешкоджання законній професійній діяльності працівників телеканалу ZIK 28 квітня 2015 року біля будинку заступника міністра внутрішніх справ Сергія Чеботаря.

Народні депутати прийняли рішення запросити представників Генеральної прокуратури та телеканалу ZIK на засідання комітету 20 травня цього року.

Зловживання підтверджуються

У КОМІТЕТАХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ

Депутатська робоча група з перевірки можливих зловживань і порушень у державному секторі економіки виявила підтвердження низки фактів, озвучених екс-головою Держфінінспекції Миколою Гордієнком. Усередині робочої групи також почалися скандали.

За перші два дні робоча група виявила порушень на 3,2 мільярда гривень у сфері енергетики, транспорту і зв'язку. М. Гордієнко заявляв про понад 7,6 мільярда гривень збитків. До 15 травня Генпрокуратура має подати робочій групі документи та попередні результати розслідувань. Головне питання, яке турбує депутатів: які факти корупції та зловживань стосуються попереднього уряду, а які — нинішнього Кабміну Арсенія Яценюка. Робочу групу створено у Верховній Раді з числа депутатів, котрі входять до двох парламентських комітетів — антикорупційного та правоохоронного.

Перші два засідання відбулися в закритому режимі — без участі преси. Таке рішення підтримали більшість учасників робочої групи. Закритість пояснили тим, що багато документів мають гриф «таємно». Однак учора пресу вже допустили, щоправда, засідання тривало недовго і завершилося зі скандалом.

Першого дня депутати заслухали інформацію керівників державних підприємств енергетичної сфери — «Укргазвидобування», «Нафтогаз України», «Укртрансгаз», «Енергоатом», другого дня — у сфері транспорту та зв'язку («Укрзалізниця», «Укртелеком», «Укрспецзв'язок» та інші).

Після цих двох засідань керівник робочої групи, позафракційний депутат-свободівець Олег Осуховський **(на знімку)** заявив, що, зокрема, в «Укртрансгазі», крім задекларованих М. Гордієнком порушень на 219 мільйонів гривень, додатково виявлено зловживань ще на 151 мільйон гривень, а загалом на 370 мільйонів. Зупинено ризиковані операції на 4,6 мільярда гривень в «Нафтогазі», де ще тривають перевірки. «Це кошти, які навіть не входять у ті 7,6 мільярда, про які казав Гордієнко», — зазначив О. Осуховський. Частково підтвердилася інформація і щодо зловживань на майже півтора мільярда гривень в «Енергоатомі», але там також ще йде перевірка.

ФАКТ

На «Укрзалізниці» підтверджено зловживань на 295,7 мільйона гривень. Що стосується «Укрзалізничпостача», то йдеться про зловживання на 300 мільйонів гривень. В «Укрспецзв'язку» виявлено порушень на суму в 220 мільйонів гривень, в «Укрпошті» — на 112,6 мільйона.

Робоча група запропонувала ініціювати повернення ПАТ «Укртелеком», яке нині належить українському бізнесменові Рінату Ахметову, до державної власності. А також звернулася до Кабміну і Генпрокуратури з проханням перевірити законність звільнення М. Гордієнка. Депутати ухвалили рішення взяти під особистий контроль і захист представників Держфінінспекції, котрі дають свідчення робочій групі. А до Голови Верховної Ради звернулися з проханням продовжити діяльність робочої групи до 2 червня, оскільки не встигають вивчити всі документи.

Учора робоча група мала вивчати на предмет зловживань і порушень аграрну сферу. Зранку депутати ще не отримали відповіді глави парламенту, чи буде діяльність групи продовжено до червня. На вчорашнє засідання не прийшли запрошені міністр фінансів та Голова НБУ, натомість був присутній нещодавно призначений керівник Національного антикорупційного бюро Артем Ситник, представники Мінагрополітики, СБУ, МВС та Генпрокуратури, екс-очільник Держфінінспекції Микола Гордієнко. Депутати переобрали голову робочої групи — замість свободівця Олега Осуховського ним став позафракційний депутат, заступник голови Комітету з питань запобігання та протидії корупції Борислав Береза. Оскільки основні доповідачі не з'явилися, передусім міністр фінансів, їх запросили ще раз на наступне засідання, призначене на сьогодні, 8 травня. Б. Береза заявив, що депутати повторно звернуться до глави парламенту з проханням продовжити роботу групи до 2 червня, бо не встигають опрацювати всі документи.

Завершилося вчорашнє засідання робочої групи зі скандалом. Попередній голова робочої групи свободівець Олег Осуховський, невдоволений тим, що його позбавили керівництва, звинуватив деяких народних депутатів у зриві роботи групи. Після засідання Осуховський заявив журналістам, що робоча група виявила факти мільярдної корупції в Міністерстві аграрної політики. І що ці цифри значно вищі, ніж заявлені експоловою Держфінінспекції Миколою Гордієнком і стосуються зловживань нинішнього уряду. За словами О. Осуховського, зокрема, йдеться про закупівлю кукурудзи за завищеною ціною, що призвело до збитків, а також про зменшення ціни на кукурудзу в китайському контракті без погодження з урядом, унаслідок чого втрати держави можуть становити 4—5 мільярдів доларів. Депутат також повідомив про зловживання в державному «Аграрному фонді» і пообіцяв направити депутатські звернення до Генпрокуратури, СБУ і МВС з метою розслідувати заявлені факти.

Однак новообраний керівник робочої групи Борислав Береза після засідання в коментарі «Голосу України» заявив, що О. Осуховський озвучив ці дані не від імені робочої групи, а особисто, як народний депутат. «Було прийнято колегіальне рішення про зміну голови робочої групи, — сказав Береза. — Це був суто робочий момент, і ми одностайно проголосували за таке рішення. Одна з причин, чому пан Осуховський був відсторонений від займаної посади, — він озвучував дані, ні з ким не погоджені ні з ким, які були відсутні у звинувачувальних документах пана Гордієнка. І те, що він плутав позицію народного депутата з позицією глави робочої групи. Тому я не коментую інформацію, яку озвучив пан Осуховський, бо це не та інформація, над якою працює робоча група. На наступному засіданні маємо заслухати інформацію про зловживання не лише в аграрній сфері, а й у Мінфіні, тому наполегливо вимагатимемо прихід міністра фінансів Яресько чи представників Мінфіну».

Анна **ШЕВЧЕНКО.**

Фото **Сергія КОВАЛЬЧУКА.**

Більше фото тут — www golos.com.ua

Активність громадськості спричинена пасивністю влади

Експерти попереджають, що така ситуація негативно позначиться на проведенні виборів до місцевих рад

Чи потрібно Донбасу волевиявлення в умовах проведення АТО? Поки експерти і соціологи сьогодні шукають відповіді на це запитання, населення регіону намагається визначитися у своїх вимогах до депутатів місцевих рад і керівників територіальних органів влади, а також спантеличено проблемою, з кого їх обирати?

У ситуації, що створилася, це завдання уявляється доволі складним. З одного боку, люди розгубилися у виборі політичних партій: регіонали, що користуються своєю популярністю в донбаському краї, себе дискредитували, діяльність Компартії перебуває під «мікроскопом» правоохоронних органів, а нинішні провладні партії тут як і раніше не популярні. З другого боку, населення Донбасу глибоко сумнівається не тільки в реальності проведення таких виборів на своїй території, й у їхній доцільності. А ще воно всього боїться. Це поганий симптом, оскільки врешті-решт він породжує більшу пасивність електорату. Наприклад, понад половина жителів Сєвєродонецька не збираються брати участь у місцевих виборах, запланованих на осінь 2015 року. А в Старобільську кількість тих, хто збирається брати участь у волевиявленні, і тих, хто хоче їх проігнорувати, сьогодні практично рівноцінна — 31 і 33 відсотки. Заступник голови Луганської обласної військово-цивільної адміністрації Ольга Лишик звертає увагу на ще одну важливу особливість майбутньої кампанії: у виборах до місцевих рад візьмуть участь вимушені переселенці, яких на українській території Луганщини офіційно зареєстровано 170 707 осіб. Вважаючи себе тимчасовими жителями вподобаного населеного пункту, вони можуть просто знехтувати кампанією.

Спроби місцевої влади налагодити діалог з населенням поки що дають слабкий результат. Стає очевидним, що з більшою довірою люди ставляться до різних громадських формувань. Принаймні вони намагаються розібратися в проблемах і на своєму рівні вплинути на їхнє рішення. Щодо цього показова робота створеного в Сєвєродонецьку громадського формування «Кризовий центр». Він об'єднує небайдужих людей, які прагнуть насамперед створити систему допомоги населенню — правову, соціальну, інформаційну. І, головне, тут намагаються налагодити діалог з жителями міста, побороти їхню пасивність. Чого, до речі, не робить місцева влада. Зрештою громадський сектор у тому-таки Сєвєродонецьку розбудовується досить активно. Активістка Ганна Руденко, яка, будучи переселенкою, займається проблемами таких, як вона сама, вважає, що місцева влада «сидить у своєму будиночку» і ніякої здорової ініціативи не виявляє. Громада живе своїм життям, роблячи ставку на самоорганізацію й самодопомогу, а влада — окремо. «То до кого ж підуть люди, в кого передусім проситимуть допомоги, кому будуть більше довіряти?» — запитує Ганна.

Активність громадськості спричинена пасивністю влади й частковою її розгубленістю перед проблемами, що постають. Скажімо, ще місяць тому було відомо про майбутню перереєстрацію переселенців, але на місцях нічого не зроблено для організації цього процесу. Знову повторилася торішня історія, коли в закладах соціального захисту днями простоюють до сотні осіб, щоб отримати заповітний папірець. У підсумку понад 170 тисяч переселенців накопичують своє невдоволення, а часом і агресію на адресу влади.

Чи змінять ситуацію місцеві вибори? Більша частина жителів Сєвєродонецька вважають, що ця кампанія радикальних змін Донбасу не принесе. Тих, хто очікує незначних поліпшень у зв'язку з виборами, — 39 відсотків, а от тих, хто покладає на вибори надії на істотні зміни в ситуації в регіоні, — лише один відсоток.

Павло **ВОРОНЦОВ.**
Луганська область.

ПРИВІТАННЯ

Жителям міста Хуста Закарпатської області

Дорогі друзі!

Щиро вітаю з ювілеєм — 925-річчям міста Хуста.

Уславлений древній Хуст завжди був джерелом соборності та державотворення, символом нескореності, прагнення до волі та самостійності нашого народу.

Сподіваюсь, що працьовиті, сумлінні та гостинні хустяни й надалі збагачуватимуть патріотичні традиції пращурів, плекатимуть унікальний куточок Закарпаття, омитий мальовничими ріками та прикрашений Долиною нарцисів — своє рідне місто.

Щастя, здоров'я вам, благополуччя, нових плідних здобутків!

Голова Верховної Ради України Володимир ГРОЙСМАН.

До об'єднання готові

Закон «Про добровільне об'єднання територіальних громад» знайшов розуміння в районах в Одеській області й активно перетворюється в життя.

Територіальні громади оцінили економічні переваги перетворень: вони отримають реальні повноваження й ресурси для самостійного розв'язання місцевих проблем.

«В основі будь-якого добровільного об'єднання повинна лежати тільки економіка. Уже створено економічні передумови для такого процесу», — повідомив із цього приводу голова Одеської обласної ради Михайло Шмушкович.

Тим часом у районах області місцеві ради активно просувають ідею об'єднання територіальних громад. Балтська міська і Піщанська сільська ради ініціювали цей процес у районі. Так, до складу Балтського територіального об'єднання можуть увійти 13 сільських рад. Виконком Піщанської сільської ради пропонує Ухожанській (Ухожани, Волова, Крижовлін), Пужайковській (Пужайкове, Савранське), Черненчевській, Гербинській та Шляховській (Шляхове, Ракулове, Кринички) сільським радам об'єднатися в одну громаду із центром у Піщаній.

В Ананьївському районі всі 14 сільських рад та Ананьївська міськрада висловилися за створення Ананьївської об'єднаної територіальної громади.

У Любашівському районі для подальшого обговорення й утвердження підготовлено проект, що припускає об'єднання двох селищних і 14 сільських рад із центром у Любашівці.

Кирило ВОРОНКОВ.
Одеська область.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Керуючись положеннями статті 5 Закону України «Про запобігання корупції», на виконання рішення Комітету від 6 травня 2015 року (протокол №23) Комітет з питань запобігання і протидії корупції оголошує початок прийому від громадських організацій, діяльність яких пов'язана із запобіганням корупції, пропозицій щодо кандидатів для визначення до складу конкурсної комісії з відбору членів Національного агентства з питань запобігання корупції.

Кандидати повинні мати бездоганну репутацію у сфері запобігання і протидії корупції.

Строк подання пропозицій — до 17 травня 2015 року.

Біля селища Коларівка, що під Миколаєвом, моряки Південної військово-морської бази Військово-Морських Сил України разом із учнями школи №39 упорядкували могилу невідомих солдатів, *інформує наш власкор Ірина Нежигай*

У Харкові, на Меморіалі Слави в Лісопарку, відкрито стелу з іменами сотень героїв-земляків, відзначених вищими нагородами за подвиги під час Другої світової війни, *передає наш власкор Микола Косий*

Брати Вікторуки завжди трималися разом

Степан Захарович Вікторук народився 1925 року в селі Злинець на Дубенщині. Крім Степана, Вікторуки мали трьох старших дочок — Ольгу, Надію, Віру та сина Олександра, 1922 року народження. Згодом сім'я перебралася у Мечиславівку Млинівського району, далі осіли на хуторі Луги. До школи Степан ходив у селі Гори. До речі, три останні населені пункти уже зникли з карти Млинівського району.

Потім молодий і дужий юнак працював на фільварку в Берегах. Захар Вікторук був кучером у голови райвиконкому Іванова. Інколи молодший син підмінював батька, бо з кіньми був на «ти». У 1939 році прийшли, як казали в наших краях, «перші совєти». Почали створювати колгоспи. Записався туди і Степан. Працював іздовим. Залучили шістнадцятирічного юнака на будівництво аеродрому в Бабалоках, де він підвозив землю. Ще одна згадка про прихід нової влади — у селах відкрилися магазини, де продавали сіль, гас, тютюн, сірники, цигарки «Трактористи» по сто штук у коробці.

Улітку 1941 року вночі Степан почув вибухи, а наступного дня вгледів у небі літаки з чорними хрестами. Дорогою у Млинів біля конезаводу його зупинив вартовий і на запитання про вибухи відповів, що це армійські маневри. А коли невдовзі 18 літаків із чорними хрестами у небі над селищем перейняли радянські винищувачі і зав'язався повітряний бій, то зрозумів, що то не маневри, а війна.

При німцях Степан Вікторук спочатку працював у радгоспі, а з 1942 року — на конезаводі в Млинові. Доглядав сімох коней... Після визволення району від гітлерівців польовий військкомат призвав у діючу армію тисячі земляків, серед них були і Олександр та Степан Вікторуки. Хоч обидва мали довідки про хворобу, з якими могли пересидіти в тилу, вони обрали фронт. Трималися разом. Потрапили в кавалерійський підрозділ, отримали бойове хрещення під Бродами. Там молодший Степан одержав поранення і контузію. На фронт більше не потрапив — йому судилися гіркі дороги в'язня радянських таборів. За доносом односельця Степана і його брата Олександра заарештував «Смерш». Підстава — трафаретне для десятків тисяч українців звинувачення у «бандпособництві». Вирок — 5 років виправно-трудових таборів і ще 5— заслання.

Три роки трудився в системі «Особого капитального строительства» в Караганді, будував Омську ТЕЦ. У неволі створив оркестр, у якому грали латиш, азербайджанець, українці. Сам Степан Захарович змалку грав на скрипці, мандоліні, балалайці. Звільнений у 1956 році. Реабілітований у 1960-х. У 1957 році Степан Вікторук одружився з Марією з села Рудка. Виховали сина Олександра та дочку Нелю. З'явилося четверо онуків. Уже немає на білому світі дружини і трьох сестер. Із російського Красноярська подає звістки 92-річний брат Олександр.

Не думав 90-літній ветеран, що його сиві літа затьмарить війна в рідній Україні. Звісно, стати в солдатський стрій вже не може, але благає Всевишнього благословити українців і їхню землю миром і спокоєм, бо на терезах власного серця склав ціну війні.

Віталій ТАРАСЮК.

Млинів Рівненської області.

На знімку: Степан Захарович Вікторук (праворуч) **у колі земляків.**

Фото автора.

Мир — це головна цінність

Місто-Герой Одеса готується відсвяткувати 70-річчя Перемоги над нацизмом, День пам'яті й примирення, День Перемоги. 8 і 9 травня в місті відбудуться урочисті й святкові заходи. 8 травня вшанують пам'ять загиблих: на Алеї Слави в Парку ім. Т. Шевченка відбудеться богослужіння за жертвами Другої світової війни, молебень про мир в Україні, за захисників Вітчизни. Пройдуть урочисті покладання квітів на братські могили й до монументів Пояса Слави.

9 травня ушанують живих. Тих, хто вніс вклад у загальну Перемогу. Ветерани й офіційні особи візьмуть участь у відкритті нових імен на Стіні Героїв, традиційному покладанні квітів на Алеї Слави, до пам'ятника Невідомому матросові й до стели «Крила Перемоги». В парках усіх районів міста для ветеранів і всіх одеситів відбудуться святкові концерти й працюватиме польова кухня. У центрі міста, на Думській площі, виступлять одразу кілька оркестрів: Президентський, Академії МВС, Військової академії. А ввечері, після гала-концерту, на одеситів чекає феєрверк на Приморському бульварі.

«Незламна»

Ім'я легендарної жінки-снайпера, героїні нового україно-російського фільму «Незламна» Людмили Павличенко з'явиться 9 травня на Стіні Героїв, розташованій на Театральній площі в Одесі.

Велика Вітчизняна війна застала Людмилу в Одесі на дипломній практиці. З перших же днів війни вона добровольцем іде на фронт. Лейтенант Павличенко воювала в 25-й Чапаєвській стрілецькій дивізії. Брала участь у боях у Молдавії, в обороні Одеси й Севастополя. До липня 1942 року на рахунку Л. Павличенко було вже 309 підтверджених знищених німецьких солдатів і офіцерів (у тому числі, 36 снайперів противника).

Символічно, що на світлині Людмили Павличенко, розміщеній на стенді в Музеї Великої Вітчизняної війни в Одесі, радянська дівчина-снайпер дуже схожа на нинішню героїню-льотчицю Надію Савченко, котру, як нікого, дуже точно характеризує епітет «незламна».

Напередодні Дня Перемоги Указом Президента України ветерани й громадські активісти Одеси були відзначені високими урядовими нагородами за вагомий особистий внесок у розвиток ветеранського руху й патріотичне виховання молоді.

Крім нагород, передбачена й матеріальна підтримка до свята для тих, хто зробив можливою цю Перемогу. Майже 31 тисяча ветеранів Одеси одержала з державного бюджету допомогу на суму 26,5 млн. грн. А в рамках Міської цільової програми підтримки ветеранів війни, родин загиблих (померлих) воїнів і дітей війни міста Одеси понад 100 тисяч осіб отримали допомогу в розмірі 25,5 млн. грн.

Юний захисник Одеси

Війна й оборона міста — це не тільки стрілянина з гармат і перехід у контратаки. Це спільна робота десятків і сотень тисяч людей, які риють укріплення, печуть хліб, гасять пожежі й прибирають вулиці в тилу. Для Георгія Вербаловича оборона Одеси почалася в 14 років, коли в серпні 1941 року румунські й німецько-фашистські війська вийшли на далекі підступи до міста.

Трирічним він разом з матір'ю приїхав до Одеси з Проскурівського району (нині Хмельницька область). Відтоді з Південною Пальмірою буде пов'язане все його життя. В Одесі родина проживала в будинку №5 на Дерибасівській у великій комунальній квартирі, де сусідами були українці, євреї, вірмени, поляки. Георгій Андрійович згадує, що до чотирьох років не розмовляв, всмоктуючи в себе мови різних національностей. А в п'ять заговорив одразу кількома мовами, за що одержав прізвисько «поліглот». Після семи класів школи Георгій вступив до морського технікуму. І тут почалася війна. Усі 73 дні оборони хлопець допомагав захищати рідне місто від загарбників. Брався за будь-яку роботу, виконував часом занадто важкі для підлітка завдання. Події, описані Григорієм Поженяном у сценарії фільму «Спрага», для Георгія Андрійовича не картинка з екрана, а спогади дитинства.

Чуйний і готовий завжди прийти на допомогу Георгій, який виріс у багатонаціональному середовищі, не залишився байдужим до того, що його єврейський друг Вітя може загинути. Георгій віддав Віті своє свідоцтво про народження, яке окупанти перевіряли в кожного учня. А сам залишився без документів. Хлопець вирішив їхати до Проскурова, щоб одержати нове посвідчення. Але навколо війна, а він без документів. Як їхати? Георгій вирішив добиратися в порожній цистерні з-під спирту. Під час численних перевірок на станціях хлопчина забивався в самий край цистерни й затримував подих, щоб залишитися непоміченим. Кілька разів непритомнів, дивом залишившись живий. Там у селі вчився в агрошколі. Батько Георгія в цей час воював на фронті. Був поранений і став інвалідом.

Після визволення Одеси від окупантів Георгій Вербалович продовжив навчання. Подальше трудове життя — 45 років — пов'язане з роботою в управлінні залізниці. Вніс свою лепту в будівництво багатьох об'єктів у місті, у тому числі Одеського залізничного вокзалу. Але роки беруть своє, а підірване під час окупації здоров'я дедалі частіше дається взнаки. 12 лютого 2015 року Георгій Андрійович відзначив своє 88-річчя. Живе з родичами в Чорноморці на невелику пенсію. 5 серпня 2006 року, на честь 65-річчя початку героїчної оборони Одеси, Георгій Андрійович як учасник оборони одержав від міської влади Одеси пам'ятну ювілейну медаль. Цього року ветеран написав листа до Одеської міської ради із проханням призначити йому щомісячну стипендію міського голови як учасникові оборони Одеси. Але 19 лютого одержав відмову: немає, мовляв, його в списках учасників оборони міста військових комісаріатів. «Немає у військкоматі даних про мене! Мені ж тоді 14 років було — не призовний вік. Перепрошую, але повинні ж бути якісь архівні документи» — нарікає Георгій Андрійович. Але ветеран не сумує і, як і раніше, бадьорий і життєлюбний. Про одне шкодує — мало йому залишилося, а дуже хочеться ділитися з молоддю своїми спогадами про ті страшні часи, щоб нове покоління пам'ятало: мир — це головна цінність.

Кирило ВОРОНКОВ.

Одеська область.

Фото Сергія СТЕЦЕНКА (зроблено зі стенду в Музеї Великої Вітчизняної війни в Одесі, присвяченого снайперу Людмилі Павличенко).

Хоч обидва брати мали довідки про хворобу, з якими могли пересидіти в тилу, вони обрали фронт

ДО 70-РІЧЧЯ ПЕРЕМОГИ

Я хочу ще пожити, щоб знати, що війна, яку розв'язав босяк Путін, скінчиться...

Ветерану Другої світової війни Михайлу Кириковичу Галушку із Степанівки Менського району нині 98 років. Незважаючи на поважний вік, втрату 13 років тому дружини, він ще сам себе обслуговує, у його помешканні чисто та затишно.

Чоловік прожив нелегке життя. За небажання батька йти у колгосп його родину вигнали з хати. У голодовку 1933 р. померла мати, батько поїхав на заробітки, та так і згинув невідомо де. Хлопець ледь вижив, працюючи у сусідньому колгоспі за їжу.

Життя степанівського юнака поліпшилося, коли у 1938 році його взяли в армію.

— Не думав, що доведеться служити аж вісім років! — каже М. Галушко. Коли почалася війна, випускник полкової школи старший сержант просився на фронт. Та його як снайпера, який з п'яти пострілів три робив у «десятку», залишили для навчання солдатів снайперській майстерності. Михайло Кирикович гордиться, що під час війни підготував 120 снайперів для фронту. Полку, який дислокувався на Далекому Сході, теж довелося повоювати. Але не з гітлерівцями. Завершальні бої Другої світової війни розпочалися у серпні 1945 року на територіях, що належали Японії або межували з нею. Військова частина, де служив єдиний українець М. Галушко, мала звільнити Південний Сахалін від японських військових.

— Нас переправили у ніч з 9 на 10 серпня через Татарську протоку на острів Сахалін, — повідомив ветеран. — Через те, що операція була секретна, ми висаджувалися не в порту, а за 250 метрів від берега, де ворог на нас не сподівався. Справді, десантуватися було важко у цьому місці від природних перешкод: вири, колючки, гостре каміння. Наш взвод розвідки, який я очолював, відразу отримав легкі поранення: ноги були посічені. Та, незважаючи на це, спішили углиб материка розвідати, чи є тут ворог. На щастя, нас тут не очікували.

Завдяки здобутому плацдарму, десанту вдалося за кілька днів розширити територію та позбавити японців надії на захист від природних перешкод. Згодом старшому сержанту М. Галушку довелося брати участь у боях при взятті низки міст, дійти аж до Отомари.

Ветеран, повернувшись додому, до пенсії працював у колгоспі. Причому відразу в післявоєнні взявся у 1947 році встановити стахановський рекорд з вирощування пшениці — і справді отримав її на своїй площі удвічі більше, ніж інші колгоспники. Має ще один життєвий трудовий рекорд. Для земляків округи збудував майже 300 печей, грубок!

Разом з дружиною Марією Гнатівною Михайло Кирикович виховав двох синів та дочку, нині має сімох онуків та трьох правнуків.

— Я хочу ще пожити, — зізнається М. Галушко, — щоб знати, що війна, яку розв'язав босяк Путін, скінчиться... Назвав нас, українців, бандерівцями. Я люблю рідну землю і свій народ, своїх дітей. Так це, виходить, погано? У нас у селі п'ять руських. Я їх вітаю, як і інші люди. Ніхто їх не займає! А Москва кричить: ми руських б'ємо! Брехня! Хай Бог збереже нашу правду і нашу свободу!

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

На знімку: ветеран М. Галушко.

Фото автора.

ДО РЕЧІ

Південно-Сахалінська операція тривала недовго, з 11 по 25 серпня. Зважаючи на міцні ворожі оборонні рубежі, на Сахалін було переправлено вдвічі більше радянських солдатів, багато техніки. Крім того, операцію забезпечувало 186 літаків. На острові Сахалін було взято у полон 18 320 японських солдатів та офіцерів.

«Зелене серце» над Зеленою Дібровою

Унікальний експонат прикрасив експозицію військово-патріотичного музею в селищі Шампань Звенигородського району. Це німецький літак «Мессершмітт-109» — найвідоміший винищувач Другої світової війни. До весни 1945 року з конвеєрів зійшло майже 34 тисячі таких машин. Більше випущено тільки радянських штурмовиків Іл-2. Упродовж війни «мессер» був головним типом винищувача Люфтваффе на радянсько-німецькому фронті. Мав репутацію найнебезпечнішого повітряного противника. З фільмів про війну ми уявляємо, наскільки жорстокими були сутички в небі.

— «Мессер», що є в музеї, долітався у наших краях, — каже сільський голова і краєзнавець села Зелена Діброва Городищенського району Ігор Щербак. — Було це на початку 1944 року — під час Корсунь-Шевченківської битви. Старожили розповідали, як у нашому селі стояли радянські зенітки, от їхнім вогнем і був підбитий той винищувач. Він упав біля лісу — між селами Зелена Діброва і Козацьке. Селяни побігли подивитися на літак. Виявилося, пілот живий і неушкоджений. Його привели до сільради. Дорогою роздягнули і роззули, відібрали сумку-планшет і пістолет. Але, видно, в селі ще не було легітимної влади, щоб передати полоненого кому слід. Тому його просто відпустили на всі чотири сторони. Село визволили від гітлерівців тільки в лютому 1944-го.

Під час війни на фронті загинуло 190 жителів Зеленої Діброви. У братській могилі поховані 38 воїнів, які визволяли село, з них четверо — невідомі солдати...

...У січні 1944 року селяни знімали з літака все, що подужали. Хоча мало що могло знадобитися в господарстві. А деякі прилади навіть таїли загрозу. Вже у наші дні один із них перевірили за допомогою дозиметра, то рівень радіації зашкалював! Фюзеляж літака відтягнули до тракторної бригади. Згодом залишки викинули на звалище.

— У нашому музеї давно були речі збитого німецького пілота: сумка, кітель, значок льотчика-аса, — розповідає засновник музею «Шампань», колишній афганець Олег Бойко. — Потім відвідувачі розповіли, що є і залишки літака. Оглянули тракторну бригаду, смітники, знайшли фюзеляж і двигун. З металошукачем обходили поле і ліс. Люди приносили те, що повідкручували з «мессера» ще їхні діди. На пошуки пішло два роки. Потім приїхали двоє професійних реставраторів з кіностудії імені Довженка і півроку зводили все докупи. Оригінальних частин назбирали відсотків тридцять. А решту відтворювали з нуля. Реставрація військової техніки — річ дуже дорога. Тільки епоксидної смоли, склотканини та інших матеріалів пішла сила-силенна. Але справа того варта, бо цей «Мессершмітт-109» — єдиний на всі музеї України...

Дослідники встановили й історію літака. Допоміг Інтернет, спеціальна література й архіви Німеччини. На фюзеляжі було зображене серце зеленого кольору. Отже, літак належав до елітної ескадрильї винищувачів «Грюнхертц» («Зелене серце»). Служили там лише аси, які збили щонайменше десять літаків противника. Ще на носі літака була зображена гральна карта з тузом бубни. Згадайте вигук з фільму «В бій ідуть тільки «старики»: «Бий бубнових!»

— Пощастило встановити навіть прізвище збитого німецького льотчика, — продовжує Олег Бойко. І Він мав брата-близнюка, який теж служив в ескадрильї і загинув під Курськом. В пам'ять про брата на цьому літаку бубнова карта була намальована надірваною... Також біля кабіни було виведене жіноче ім'я «Матильда». Але під час реставрації ми написали красномовніше: «На Москву». Невідомо, що сталося з німцем після того, як його відпустили селяни. Може, його десь убили або замерз. Але до своїх не дійшов. У німецьких військових архівах він досі значиться як зниклий безвісти.

Вважається, що гральними картами розмальовували свої бойові машини тільки німецькі пілоти. Але бавилися цим і радянські льотчики. В книзі «Небо війни» — мемуарах Олександра Покришкіна, є згадка про те, що на одному з аеродромів він бачив великі барвисті малюнки майже на всіх літаках: «На одному — піковий туз, на другому — чортик грає на гітарі... Льотчики, виключно молодь, гордо поглядали на свої витвори... Я хотів було наказати, щоб позмивали всі оті тузи, чортики, голуби, стріли, маючи на увазі, що яскраві плями на літаку дуже зручні для прицілювання, але потім вирішив: нехай побавляться...»

Олег Бойко розповів, що «Мессершмітт-109» стане частиною цілої діорами. Літак підняли на стовпи, ніби він іде на бриючому польоті. Внизу вирили окоп, вдалині буде панорама з наступаючих німців. Лунатимуть звуки вибухів, автоматних черг і надривне ревіння двигуна винищувача. Спустившись в окопчик, відвідувачі музею зможуть відчути, в яких умовах наш народ воював за Перемогу.

У травні 2011 року правлінням Української спілки ветеранів Афганістану в Звенигородському районі вирішено створити на території автотранспортного підприємства «Шампаньтранс» військово-патріотичний центр-музей. Він задуманий не як звичайний «совдепівський», до яких усі звикли, а як широка панорама радянського періоду історії.

Володимир ЧОС,
краєзнавець.

Черкаська область.

З ПОШТИ

Земля стогнала і ворушилася

Коли почалася війна, мені було сім років. Батько пішов на фронт. А ми втрьох: мама, маленька сестричка і я — з недобудованої хати перейшли жити до бабусі з дідусем. Поруч проходила шосейна дорога. Пам'ятаю, коли наші війська відступали, які бідні, брудні, втомлені йшли солдати. У руках — тільки гвинтівки. Вони розташувалися поруч із нашим селом і рили протитанкові рови. Місцеві жителі носили їм їжу, допомагали, чим могли.

Пам'ятаю, якось вранці мама, подоївши корову, налила у великий глечик молока, і я побігла пригощати солдатів. Яка я була щаслива, коли вони дякували: «Спасибі, дівчинко!» Але недовго затрималися наші в селі, була дана команда відступати. Щойно залишили село, як з'явилися німці: пещені, з автоматами навперевари. А коли наші війська почали наступати, фашисти озвіріли: забирали худобу, вбивали старих і дітей, палили віцілілі хати. З усієї області зганяли євреїв, набивали ними повні корівники, а потім відвозили на розстріл. Земля стогнала, ворушилася. Це було жахливо і страшно... Тоді ж, в 1944-му, німці розстріляли моїх бабусю з дідусем.

З жахом і болем у серці згадую ті роки, роки нашого дитинства.

Олександра КУШТА.

Барський район
Вінницької області.

Пістолет біля скроні ніколи не забудеш

Як зараз пам'ятаю літо 1941 року. У нас вдома було радіо, послухати яке збиралися люди з усього села. Якось слухали, і батько сказав: «Це війна». Дотепер у пам'яті обличчя чоловіків. І незабаром вони всі пішли на фронт.

В 1942-му у село прийшли німці. З ними було багато румунів, які воювали на боці фашистів. Розповім про один випадок. Недалеко від нашого будинку була стайня. Німець-офіцер щодня водив свого коня на прогулянку. Він часто говорив: «Росіянам капут». І я, шестирічний хлопчик, не міг йому помститися... Якось я вистрілив з рогатки, але влучив не в офіцера, а в коня, який, злякавшись, збив німця з ніг. А оскаженілий фашист упіймав мене і побив ногами, а потім дістав пістолет і приставив до моєї голови. Побачивши це, моя мама покликала німкеню на прізвище Клейн, що жила в нашому селі, яка і врятувала тоді мене від смерті.

Батько повернувся з війни 1944 року інвалідом. Голодували страшно. Качан кукурудзи ділили. Дехто може засумніватися: що пам'ятає дитина в шість років? Але коли до скроні приставлять пістолет — цього ніколи не забудеш.

Прокопій ХУДІЄНКО.

Красногвардійський район,
АР Крим.

Щоб у внуків усе склалося

Мої батьки до війни були вчителями. Крім мене у родині було ще троє дітей: два братики та сестричка. Коли почалася війна, тато добровольцем пішов на фронт, а нас евакуювали до Поволжя. Їхали потягом три місяці, і бомбили нас нещадно вночі і вдень. Коли прибули на місце, мама пішла працювати в колгосп, а нас, дітей, прилаштували, кого — до садочка, кого — до школи. Життя було дуже важке, а тут ще і від тата перестали приходити листи. Як потім дізналися, він воював разом зі своїм молодшим братом Олексієм. Обидва загинули 1942-го.

І от, коли визволили Харків, мама почала збиратися додому. Їй казали: «Хто вас там чекає? Там усе зруйновано». Але мама була непохитна. 1944-го приїхали до Гракового Харківської області. Мама працювала в колгоспі, а нас змушена була віддати в дитбудинок неподалік. Ми дуже за нею скучали. Вчилися у школі, а влітку працювали у полі. Я написала їй листа: «Мамочко, забери нас. Я не проситиму їсти, я буду тобі допомагати...». Зрештою, мама нас забрала. Пролетіли роки. Ми виросли, вивчилися, прожили життя. Я вже сама стала бабусею. Радію онукам і прошу Бога, щоб їх життя склалося краще, ніж у мого покоління.

Валентина ПРОСКУРІНА.

Чугуїв
Харківської області.

Що пам'ятає дитина в шість років? Але коли до скроні приставлять пістолет — цього ніколи не забудеш

Фотографія знайшла свого безіменного бійця

Запорізька Алея Слави напередодні свят — ще не в усій своїй красі. А ось 9 Травня — у переддень якого «зеленгоспівці» міста забезпечать масову висадку вже квітучих червоних сальвій — то буде зовсім інша справа. Сама ж алея, спочатку просто дубова, — давно вже цілий меморіал пам'яті оборонців і визволителів Запоріжжя. А починалося все у 1965 році, коли на пустирі біля Запорізької міськради посадили перші дубки. І взялися за лопату не прості, як мовиться, люди, а виключно Герої. Ось вже 50-річний дуб льотчика-аса Олександра Покришкіна — тричі Героя Радянського Союзу. А навпроти — дуб, який посадив легендарний Маршал Василь Чуйков. Він, нагадаємо, тримав оборону в самому пеклі Сталінграда, а потім вже на чолі своєї ж 62-ї армії, перейменованої у 8-му гвардійську, визволяв Запоріжжя і штурмував Берлін...

З роками все тут реконструювалося і добудовувалося. З'явилися центральна гранітна стела з написом «Алея Слави», а згодом і стели, присвячені частинам і навіть окремим, найбільш героїчним, підрозділам, які обороняли та визволяли місто. А ось композиційно вінчає меморіал монумент «Комбат» **(на знімку)**. Нагадаємо, що одним із символів Другої світової війни стало фото фронтового кореспондента Макса Альперта саме з такою назвою. Полковник у відставці Іван Олексійович Єременко якось розповідав мені, що вперше побачив знімок у газеті «Правда» у таки 1965 році. І одразу до матері: «Так це батько!» Та — у сльози...

Зібрали всі документи, фотографії і з листом — до редакції. Потім ще ходили по інстанціях — та куди там: у похоронці, виданій вже після визволення Запоріжжя у 1943 році (і після повного безладу під час трагічного відступу у межиріччі Дону і Волги літом 1942 року), написано, що Єременко Олексій Гордійович пропав безвісти ще у січні 1942-го. А ось фотокореспондент Альперт каже, що знімав улітку того ж року. У книзі спогадів («Беспокойная профессия», 1962 рік) він розповів офіційну на той час версію: що був бій, був комбат, зняв його під час атаки, потім командир загинув, прізвище написати не вдалося. Щоправда, спочатку фотокореспондент не сказав, що замість «кубарів» на петлиці шляхом ретушування з`явилися капітанські «шпали»...

Зауважимо й те, що тоді багато хто впізнавав свого солдата у «Комбаті». Минуло всього 20 років після війни — вона закарбувалася в пам'яті багатьох, були живими мільйони її ветеранів. Скажемо і таке: що у 2005 році один 90-річний дідусь із Маріуполя розповідав, що то він на знімку...

На початку 1970-х ситуація навколо фото почала потроху прояснюватися, тим більше, що й сам Макс Альперт змінив свої свідчення (і особисто написав про це синові загиблого молодшого політрука Єременка Іванові). Та й науковці визнали, що на підставі вивчених знімків, «з високим ступенем вірогідності» — на фото саме колишній голова колгоспу «Авангард» із села Терсянки Вільнянського району Запорізької області. А головне, що Олексія Єременка у «Комбаті» визнали ветерани 220-го стрілецького полку 4-ї стрілецької дивізії. Саме у смузі останнього з'єднання, в районі Ворошиловграда (Луганська), знімав Макс Альперт влітку 1942 року. Згодом було з'ясовано і день загибелі О. Єременка — 12 липня 1942-го. Пізніше, в 1974 році, вже коли саме її чоловіка було офіційно визнано героєм фото «Комбат», вдова (коли до пошуків підключилася і дуже популярна та впливова тоді «Комсомольская правда») отримала нову похоронку...

А незабаром в Запоріжжі, на Алеї Слави, з'явився бетонний монумент «Комбат», а внизу гранітна табличка з написом, що на легендарному фото саме земляк-запоріжанин. Власне, ще один велетенський пам'ятник «Комбату» встановлений на відомій нині кривавими боями в зоні АТО Бахмутській трасі, біля повороту на Слов'яносербськ. Саме там загинув, за спогадами, Олексій Єременко, там він і похований у братській могилі.

І ще: на численні прохання представників ветеранських організацій, козацтва, місцевої влади 12 липня 2012 року Єременку Олексію Гордійовичу було посмертно присвоєне звання Героя України.

Так талановита фотографія створила цілу історію пошуку фактично безіменного бійця з «кубарем» у петлиці (аналог молодшого лейтенанта). Високе звання Героя якому — то пам`ять про всіх його бойових побратимів. Тих, хто поліг, так і не знаючи, що їхні великі і малі подвиги протягом чотирьох страшних років війни принесли таку довгоочікувану для всіх Перемогу.

Як тут не навести рядки з ще одного символу тієї війни — поезії «Я убит подо Ржевом» Олександра Твардовського:

Я убит подо Ржевом,
В безымянном болоте,
В пятой роте, на левом,
При жестоком налете.
Я не слышал разрыва
И не видел
той вспышки, —
Точно в пропасть с
обрыва —
И ни дна,
ни покрышки...
Фронт горел, не стихая,
Как на теле рубец.
Я убит и не знаю —
Наш ли Ржев наконец?
Удержались ли наши
Там, на Среднем Дону?
Этот месяц был
страшен.
Было все на кону.
Неужели до осени
Был за ним уже Дон
И хотя бы колесами
К Волге вырвался он?...

До цих слів що додаси... Спіть герої і Герої. Ви були СОЛДАТАМИ і чесно виконали свій обов'язок. Ви захищали Батьківщину і виконували наказ. Ви стояли на смерть і відступали, ви йшли в атаку і просто вперед, і більшість із вас не дійшли до Берліна та Ельби. Але без усіх не було б травневої Перемоги 1945 року. Факт...

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.

Запоріжжя.

Фото автора.

Нагороди — визволителям Білорусі

У Хорольському районі на Полтавщині залишилося 7 учасників бойових дій Великої Вітчизняної війни, які у 1944 році брали участь у визволенні Білорусі від німецько-фашистських загарбників. Днями їх відзначено медалями «70 років визволення Білорусі» та вітальними адресами Президента Республіки Білорусь О. Лукашенка. Нагороди надійшли з посольства Білорусі в Україні, а вручив їх голова ради Хорольської районної організації ветеранів, почесний ветеран України Дмитро Кражан.

У вітальних адресах, зокрема, говориться: «Велика Вітчизняна війна навіки увійшла в історичну пам'ять білорусів як героїчна епоха, в якій нерозривно об'єднані тріумф і трагедія, скорбота про невинні жертви, радість перемоги і велика повага до мужності народу у його священній боротьбі з ворогом. Низький уклін і шана, щира синівська вдячність за Перемогу... Бажаю Вам міцного здоров'я, невичерпної енергії, бадьорості духу, благополуччя і довгих років життя під мирним небом».

Медалі вручено Борису Гузю, Миколі Козло, Володимиру Горбу з Хорола, Івану Лисенку з села Єньки, Олександру Давидюку з Покровської Багачки, Івану Стовбі з села Ковалі та Ганні Широкоступ з Петракіївки. На жаль, Микола Гузь з Хорола не дожив до цієї урочистої дати, тож його медаль отримала дружина — Валентина Григорівна.

Насамкінець ветеранів привітали представники влади Хорольського району та вручили їм квіти.

Анатолій Олійник.

Полтавська область.

Фото автора.

Нагороджені Борис Гузь, Микола Козло, Володимир Горб (зліва направо).

Став почесним мешканцем

Напередодні свята сесія Сумської міськради присвоїла звання почесного громадянина Сум Герою Радянського Союзу генерал-майору запасу Василю Батесі (на знімку). На сьогодні 96-річний ветеран єдиний з плеяди Героїв проживає на Сумщині.

Уродженець Глухівського району 22-літній випускник Буйнаківського військового піхотного училища лейтенант Василь Батеха свій перший бій з фашистами прийняв у серпні 1941-го. А після нього, доки добрався переможною ходою до поваленого Берліна, ще тисячі разів заглядав в очі смерті: при обороні Києва і Моздока, на Кавказі, під час наступів на Курській дузі, Дніпрі, Віслі, Одері... І в кожній битві бив ворога хоробро і відважно, залишаючись взірцем стійкості та сміливості для підлеглих і решти однополчан.

Апогеєм його солдатського героїзму, мужності і лютої ненависті до загарбників стала битва за Дніпро-Славуту...

Того холодного вересневого ранку 1943-го командир роти протитанкових рушниць 282-го гвардійського стрілецького полку 92-ї гвардійської дивізії 37-ї армії Степового фронту гвардії лейтенант Василь Батеха одним з перших вивів свій підрозділ до Дніпра південніше Кременчука, напроти сіл Деріївка і Куцеволівка, де отримав наказ: захопити великий острів, який розділяв річку на два рукави. До острова рота добралася під прикриттям густого туману. Ось тут і розпочалося справжнє кромішнє пекло: фашисти цілу добу шалено відбивали атаки авангарду радянських військ, десятки разів переходили в контрнаступ, щоб скинути роту сміливців у почервонілу від людської крові річку. І весь цей час у гущі бою перебував 24-річний командир, який загалом особисто знищив 28 фашистів. Доба перепочинку, і 30 вересня рота під нещадним мінометно-кулеметним вогнем противника форсувала друге русло Дніпра. Захопила на правому березі плацдарм, який утримувала дві доби, відбивши при цьому десятки атак знавіснілого ворога, і тим самим забезпечила переправу головних сил полку та інших підрозділів дивізії. Поранений командир стікав кров'ю, але відмовився залишати поле бою і пліч-о-пліч з підлеглими утримував п'ядь визволеної рідної землі до завершення переправи наступаючих військ.

За зразкове виконання наказів командування, мужність і хоробрість, виявлені при форсуванні Дніпра, гвардії лейтенанту Василю Панасовичу Батесі було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Після війни Герой ще 11 років виконував свій солдатський обов'язок у групі радянських військ у Німеччині. З 1956-го — в запасі. До 1974 року жив у Новокузнецьку, де працював кранівником. Потім повернувся на рідну Сумщину і як справжній солдат одразу поринув з головою у патріотичне виховання молоді, активну роботу у ветеранській організації, громадське життя міста...

У день 70-ліття Перемоги над фашизмом Герой Радянського Союзу генерал-майор Василь Панасович Батеха знову вдягне свій парадний мундир, прикрашений справжнім іконостасом бойових нагород, отриманих за мужність, відвагу і хоробрість, виявлені у борні з фашизмом. І тепер поряд з ними почесне місце займе ще одна відзнака: «Почесний громадянин міста Суми», якою сумчани вшанували свого легендарного земляка.

Іван ЗАГУРСЬКИЙ.

Суми.

Фото з сайту www.dancor.sumy.ua.

Колишній фронтовик малює радість

— Коли на війні я був поранений, то вирішив: якщо виживу — малюватиму радість, радість, радість... — так сказав народний художник України лауреат Шевченківської премії Микола Максименко **(на знімку)** під час урочистої передачі в дар Житомирському краєзнавчому музею п'яти своїх картин. Церемонію дарування завершилася персональна виставка митця, яка була приурочена до його 75-ліття. Відтоді минуло 15 років. Чергова виставка художника підтвердила: він і тепер дотримується свого слова. Саме життєстверджуюче начало зробило творчість митця добре відомою не тільки в Україні, а й у Японії, США, Європі.

На війну Микола Максименко пішов добровольцем. Першим мобілізували старшого брата. Він на фронті став зв'язківцем. Останнього листа батьки отримали, коли той був під Смоленськом. Зник безвісти. А мати все його чекала... Батько — ветеран Першої світової війни, з якої повернувся з двома Георгіївськими хрестами. Був контужений, поранений. За віком і станом здоров'я його на фронт не послали, а мобілізували в трудову армію — відправили на Челябінський танковий завод. Він написав додому листа з проханням забрати його звідти, бо помре. Тоді Микола і пішов у військкомат, заявив, що готовий іти добровольцем, але щоб відпустили додому батька, бо хтось же має годувати двох малих дітей.

Так і сталося. Після повернення батька хлопця направили до Таллінньского військового училища, яке тоді було евакуйоване до Тюмені.

Перед самим від'їздом Микола малював. Закінчити не встиг. Так недомальовану картину і почепив на стіну, забивши гвіздка. А через деякий час вона впала. Саме тоді, на підступах до Дніпра, молодого бійця було важко поранено. 32 осколки хірург витягнув з голови. Скільки їх залишилося, невідомо. Тоді поклявся, що ніколи не малюватиме горе, біду, смерть.

А горя надивився не тільки на війні. Добре пам'ятає голодний 1933-й.

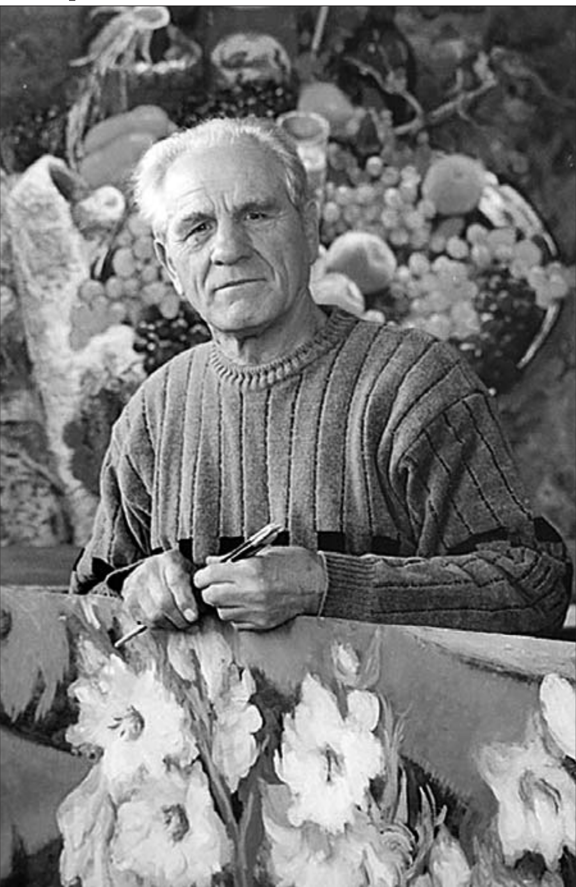
— Ми теж напівопухлі були. Весною їли кропиву, конюшину. В ліс ходили, зілля рвали. Варили, їли, — згадує митець.

Валентина Володимирівна, його дружина, розповіла, що коли перед виставкою возили картини, щоб вставити в рамки, працівники майстерні висловили припущення, що їх намалювала жінка років тридцяти. І були здивовані, коли почули, що це роботи чоловіка, якому 90 літ і який саме так сприймає життя.

— У картинах Максименка багато серця, душі, добра. Хочеться жити, легко дихається, — так оцінив творчість старшого колеги голова Національної спілки художників України Володимир Чепелик.

А він просто завжди прагнув малювати. Помітивши цю пристрасть, учитель подарував йому олівця. Зайшовши якось до клубу в селі Яропoвичі Андрушівського району Житомирщини, де минули дитячі роки, побачив на стінах портрети вождів і письменників. Шевченка серед них не було. Прийшов додому і намалював портрет Кобзаря. Лаку, щоб покрити малюнок, не мав. То сусід підказав: його можна замінити яйцем. Щоб усі бачили, почепив портрет на стіні під стріхою. Це його перша «персональна» виставка. То був 1935-й. І подумати тоді не міг, що сплывуть роки і він стане лауреатом Шевченківської премії.

Про Максименка кажуть так: маестро натюрморту. Бо вони в нього — неповторні.

Голова обласної організації Національної спілки художників Василь Кондратюк розповів:

— Якось до Житомира приїхали французи. Коли зайшли до Миколи Антоновича, пробули там три години. Хотіли придбати все, що було на стінах і полицях.

Унікальними є, зокрема, натюрморти на тлі пейзажу. А особливий попит мають намальовані «поліські дикі троянди» — реп'яхи. Хто б міг подумати!

Микола Максименко каже:

— Якщо Бог дав талант, потрібно працювати, доки живеш, і дарувати людям радість.

Оксана ЛУК'ЯНЕНКО.
Житомир.
Фото Михайла П'ЄХА.

Подвиг ескадрону капітана Васильєва

Визволення селища Цумань — один із яскравих епізодів блискучо проведеної в січні-лютому 1944 року Рівненсько-Луцької наступальної операції.

Містечко було добре укріпленим. У ньому засіло понад 800 зрадників-власовців, які часто вели бої з партизанами, та кілька сотень фашистів. Навколо Цумані було збудовано 16 дзотів, кожен з яких мав кулемет.

З північно-західного напрямку в бій за Цумань вступив 46-й полк під командуванням П. Л. Копиловського. На позицію із запізненням прибув 141-й мінометно-артилерійський полк. Коли нарешті підійшла артилерія, вдалося знищити один дзот.

Тим часом 48-й кавполк, обійшовши Цумань з південно-західного боку, рушив визволяти селище Олику, а 50-й козачо-оренбурзький кавполк (командир полковник Воробйов) у складі двох ескадронів: 3-го, яким командував ст. лейтенант Дмитро Васильєв, та 4-го — командир ст. лейтенант Щоголєв, пішли в обхід Цумані.

31 січня, щойно почало світати, бій розгорівся з новою силою. Особливо дошкуляв німецький снайпер. Власовці, які засіли за мурованою огорожею костелу, хотіли заманити червоноармійців у пастку.

У другій половині дня над Цуманню з'явилися ворожі літаки.

Відважно бився з ворогом 3-й ескадрон під командуванням Дмитра Васильєва. Підрозділ п'ять разів ходив в атаку. Поранений у передпліччя командир не залишив поля бою, надихаючи бійців на героїчні вчинки. Було відбито 18 атак ворога, знищено понад 400 фашистських солдатів і офіцерів, спалено п'ять автомашин з боєприпасами, розбито чотири дзоти.

— В ескадроні залишилося усього 33 бійці, — пригадував ст. лейтенант Л. І. Писарєв, який прийняв командування підрозділом після смерті Васильєва. До речі, за подвиг, здійснений у боях за Цумань, 25 серпня 1944 року Дмитру Павловичу Васильєву було присвоєно (посмертно) звання Героя Радянського Союзу.

У ніч з 31 січня на 1 лютого облогу селища було знято. Полки рушили на Дубно, Млинів.

— Мені було наказано з двома гарматами і 30 бійцями періодично вести вогонь по фашистах, примушуючи їх думати, що вони нібито перебувають в оточенні, — пригадував ст. лейтенант Костянтин Білоусов, який командував батареєю, що входила в склад 46-го полку. — Через 3—4 години ми залишили позицію і пішли наздоганяти свій полк, який рухався в напрямку Дубного. Коли ми відійшли від Цумані 5—6 кілометрів, побачили на полі під лісом вишикуваних в шеренги 300 власівців зі зброєю в руках на чолі з їхніми командирами: капітаном-кіннотником Григор'євим і капітаном-льотчиком Сафоновим. Власовці не помітили, коли ми виходили з лісу. Хвилини були напружені. Обидва капітани і ще кілька власовців, піднявши вгору білий прапор, рушили до нас. Я як старший групи вирішив приєднати власовців до своєї батареї. Командир дивізії генерал-майор П. І. Зубов, який прибув у полк, дозволив власовцям змити свою провину перед Батьківщиною кров'ю. Мене призначили командиром штрафної роти, яка завжди була на найнебезпечніших ділянках фронту.

1 лютого, вранці, в Цумань знову ввійшли фашистські війська. Вони палили будинки, вбивали людей. Знищили і хату Сергія Януля, в якій лежало сім поранених кіннотників. Лише одному з них вдалося врятуватися. Його виніс з вогню син господаря Василь. Цим щасливчиком був Михайло Іванович Куликов з Горьківської області.

2 лютого Цумань остаточно була визволена від гітлерівців. У боях за населений пункт загинуло 69 воїнів. Вони поховані на братському кладовищі селища. Герою Радянського Союзу Дмитру Павловичу Васильєву 8 липня 1978 року в центрі Цумані встановлено пам'ятник. Одна із вулиць селища носить його ім'я. Багато для збереження історичної пам'яті про подвиг воїнів-визволителів зробив нині, на жаль, уже покійний місцевий краєзнавець Данило Данилович Гламазда.

Пам'ятник Герою Радянського Союзу Дмитру Васильєву в Цумані.

Данило ГЛАМАЗДА,
Максим СОЛОНЕНКО.
Волинська область.
Фото надане Цуманською селищною радою.

З ПОШТИ

Батько загинув, захищаючи Батьківщину

Перед війною ми жили в селі Базар Житомирської області. Батько був кадровим офіцером. Він щойно повернувся з Фінської війни й не встиг оправитися від поранень, як почалася нова війна. Про неї батько довідався ще до того, як було оголошено по радіо, — чергував по військкомату. Через кілька днів почалася евакуація. У вагони-теплушки набивалося стільки людей, що можна було тільки стояти. Усі хотіли виїхати.

Не встигли проїхати й сотню кілометрів, як наш поїзд почали бомбити. Люди вискакували з вагонів і бігли подалі від залізниці. Стояв гуркіт від бомб, що розривались. Батьки губили дітей, а діти батьків. Останні вагони горіли. Було багато вбитих і поранених... Після цього жаху мати довго шукала нас із братом. Нам було по 10 років. Два з половиною місяці ми добиралися в Казахстан. Напівголодні, некупані, воші. Нас поселили до жінки, у якої було п'ятеро дітей. Харчувалися всім, що траплялося. Господиня ділилася з нами, чим могла. Рятувало те, що мама одержувала на батька пайок. У школу ходили напівроздягнені, коли дозволяла погода. Влітку працювали на полях, допомагаючи збирати колоски пшениці, смикали руками овес і ячмінь.

В 1944 році повернулися до родичів в Шепетівку. Батька не бачили й не знали навіть, де він воював. Тільки після війни із центрального архіву Червоної Армії нам повідомили, що Іван Степанович Джигіль загинув смертю хоробрих у боях під Курськом. Як і сотні тисяч інших наших однолітків, ми стали сиротами. І де спочиває прах мого батька — невідомо. Знаю тільки одне — він загинув, захищаючи Батьківщину і нас.

Тамара ДЖИГІЛЬ.
Шепетівка
Хмельницької області.

Змушували танцювати під прицілом

На початку війни ми жили в селі Улянівка на Сумщині. Часто чули стрілянину. Німці підходили дедалі ближче — займали одне село за іншим. Ми копали ями в городах і ховалися там під час бомбувань. Фашисти вселилися в наші домівки, а потім ходили по хатах і брали все, що хотіли. А ще влаштовували гуляння: глузували з нас, змушували танцювати, а якщо хтось не хотів, вони наставляли пістолети, і ми стрибали перед ними. Якось до нас у хату зайшов німець, наставив на маму пістолет і вигнав нас на вулицю. Нас було троє дітей, і жили ми в постійному страху.

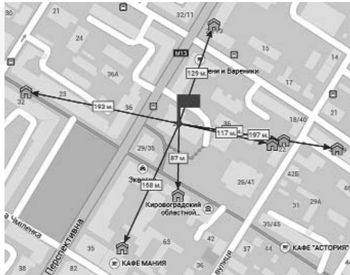
Якось фашисти прийшли до нас за гусаками. Мене спустили в льох, і я подавала їм птахів, а одного залишила. Мама потім сильно мене лаяла, казала, що якби німці довідалися про це, вони могли б мене вбити.

Коли фашисти відступали, вони були дуже злими. Спалювали все за собою: скирти, млини, хати, школи, села, забирали свиней, корів. Про це не можна згадувати без сліз. Пам'ятаю, як гнали по вулиці жінок, дітей. Тих, хто пручався, кидали в колодязь.

Після війни був голод. Улітку рвали лободу, кропиву, пекли коржі й так виживали. Збирали колоски на колгоспних полях, дуже хотілося їсти. Бувало, об'їждчик на коні забере сумку та ще по спині стьобне батогом. От такі випробування випали на долю мого покоління. Хочу, щоб війну ніколи не побачили наші діти, онуки, правнуки.

Лідія ПОЛЯКОВА.
Улянівка
Сумської області.

Деснянський районний суд Чернігова скасував рішення виконкому Чернігівської міськради «Про вартість проїзду у пасажирському міському транспорті». Якщо влада не оскаржить постанову суду, через 10 днів чернігівці сплачуватимуть за проїзд 2,5, а не 3,5 гривні, як зараз, *інформує наш власкор Сергій Павленко*

Інтерактивну карту захисних споруд створено на Кіровоградщині. За її допомогою можна знайти найближчі найпростіші укриття, сховища, пункти видачі протигазів, лікарні. Прес–служба ДСНС у Кіровоградській області оприлюднила її на сайті управління, *повідомляє наш власкор Петро Мельник* (**на знімку:** епізод карти)

Творчість проти агресії

Днями у Національному музеї історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр. стартував творчий конкурс «Перемогли Гітлера — здолаємо й путлера».

До 70-річчя Перемоги над фашизмом його започаткувала редакція журналу «Камуфляж» **(на знімку — редактор видання Юрій Яременко)** разом із Національною асамблеєю громадського сектора України та за підтримки всеукраїнської громадської платформи «Україна — це Я» і громадської спілки «Слава Україні». Творчим особистостям зброєю мистецтва пропонують поборотися з агресією у номінаціях поезія, музичний твір, художня творчість (карикатура, плакат, фотожаба), гумор (байка, анекдот) та фотографія. У журі конкурсу, зокрема, — фотокореспондент «Голосу України» Олександр Клименко.

Визначитися із переможцями акції організатори обіцяють до Дня Незалежності України.

Фото Олександра КЛИМЕНКА та надане організаторами.

На шляху до Європи затрималися в чергах

Нові паспорти для виїзду за кордон — дефіцит. Попри встановлені законодавством граничні строки на оформлення документів (не більш як 20 робочих днів), українцям нині доводиться по два місяці чекати, щоб їх нарешті отримати. За офіційними підрахунками Державної міграційної служби, черга оформлених до персоналізації паспортів для виїзду за кордон становить майже 150 тисяч. Із них понад 100 тисяч — документи, встановлений законодавством строк видачі яких уже минув. І це — за крок до відпускного сезону.

Киянка Ірина готуватися до літа почала заздалегідь. Перший пункт — отримати новий закордонний паспорт. Усе порахувала, перечекала зимовий ажіотаж на біометричні посвідки і в середині березня подала до районного відділу ДМС документи. «Процес подачі — окрема епопея. За 20 робочих днів, як того вимагає законодавство, паспорт і не обіцяли зробити. Одразу сказали: приходьте через 40 днів», — пригадує Ірина. Термін збіг, але отримати документ жінці досі не вдалося. «У нас усе, як і скрізь, зроблено із думкою про людей. Видача закордонних паспортів відбувається тільки тричі на тиждень і тільки протягом спеціально встановлені 1,5 години. Дату, коли приходити за паспортом, не називають. Кажуть, рахуйте самі. Зателефонувати, щоб дізнатися, чи готовий документ, також неможливо. Скільки не намагалася, лінія постійно була зайнята».

На 45-й день після подачі документів Ірина в «обрані день і час» прийшла за паспортом. 15—20 хвилин у черзі — і невдача: паспорт досі не готовий. «Запитання, то коли ж буде документ, залишилося без відповіді. Жінка, що видає паспорти, здається, досить щиро співпереживала. Пояснила, мовляв, того дня (5 травня) прийшли документи тих, хто подавав заяви ще 6 березня! ДМС вивісила роз'яснення, мовляв, зрозумійте і вибачте — затримка у нас вийшла», — каже Ірина.

Звичайно, за умови, що строки не підживають, можна було б справді ввійти у становище і смиренно чекати. Та що робити тим, хто не розрахував, що термін оформлення паспорта вдвічі перевищить обіцяні строки? Тим, у кого зриваються відпустки, руйнуються плани? Понад те, у ДМС, просячи поставитися з розумінням до їхніх проблем, не спромоглися хоча б якось поліпшити сервіс для тих, хто став заручником обставин.

«Як мені дізнатися, коли нарешті паспорт буде готовий? Чекати на смс-повідомлення від районних центрів ДМС не доводиться. Там цього навіть не обіцяють, хоча могли б! Та навіть зателефонувати до відділення, принаймні наше голосіївське, не вдається. Як з'ясувалося, телефон у них просто не працює. Усе, що мені пропонують, за зорями вираховувати, коли паспорт може бути готовий, і «навідуватися» до них. Сервіс!»

Про проблеми з видачею закордонних паспортів знає і Прем'єр-міністр країни Арсеній Яценюк. Він уже доручив вжити всіх заходів, щоб забезпечити суворе дотримання встановлених строків видачі таких документів, та попередив керівництво поліграфкомбінату «Україна» та Міграційної служби про персональну відповідальність. Чи не запізнився із попередженням?

Тим часом поліграфкомбінат «Україна», на якому друкують у тому числі і документи для виїзду за кордон, поквапився виправдатися. Мовляв, з квітня, відколи там вийшла з ладу одна з ліній лазерного гравіювання, підприємство працює в посиленому режимі. «З метою нівелювання впливу поломки лазерного обладнання на кількість персоналізованих документів на поліграфкомбінаті у квітні запроваджено цілодобовий тризмінний графік роботи, без вихідних та святкових днів. На сьогодні все обладнання відремонтовано і працює в штатному режимі, ухвалено рішення про цілодобову роботу на свята», — йдеться в повідомленні на офіційному сайті поліграфкомбінату.

Після гучного старту видачі закордонних паспортів нового зразка чиновники запевняли: ми мало не на гігантський крок наблизилися до Європи. Та це на словах. Насправді ми «трохи» відстали, затримавшись у чергах.

Тетяна ГРАДОБЛЯНСЬКА.

Гіркий присмак свята

В одному із роликів соціальної реклами, який транслюють нині на телебаченні, знявся запоріжець Іван Залужний. «Голос України» вже розповідав про 97-річного ветерана — морського піхотинця. Зокрема, про його виступ на траурній церемонії 14 серпня 2014 року: «Путін надіслав ваших онуків, і вони вбили мого онука», — звернувся він тоді до російських побратимів-фронтовиків. 23-річний лейтенант Нацгвардії Іван Гутник-Залужний загинув 10 серпня в зоні АТО, врятувавши ціною свого життя 48 однополчан. Пізніше саме сивочолий ветеран Іван Анакійович отримав орден загиблого онука «За мужність». До слова, у Залужного-старшого наближається подвійне свято — День Перемоги і день народження (10 травня). Тож бадьорості йому, міцного здоров'я, а сили волі Івану Анакійовичу і так не позичати...

Леонід СОСНИЦЬКИЙ.
Запоріжжя.

Лунатимуть дзвони

З ранкової молитви за мир в Україні розпочнеться 9 травня в усіх храмах Вінниччини. А об 11.20 над обласним центром пролунають дзвони Перемоги. Їх урочисте звучання повторять також о 15.00, 18.00 та 21.00.

Після перших набатів на головній вулиці міста, Соборній, розпочнеться Марш миру і єднання. Урочиста святкова колона, очолювана ветеранами минулої війни у супроводі оркестру Повітряних Сил України, штаб яких дислокується у Вінниці, пройде до Європейської площі. Яскравими костюмами вирізнятимуться у колоні представники низки країн Європи і колишнього Союзу, які прибули до Вінниці на дитячий фестиваль танцювальних колективів «Барвінкове кружало». У формі театралізованого дійства відбудеться покладання квітів до Меморіалу Слави, пам'ятного знака Героям Небесної Сотні та загиблим у зоні АТО.

Протягом дня на трьох майданчиках — площах Європейській, Шевченка та на майдані Незалежності — триватимуть виставки і ярмарки. Зібрані кошти передадуть вінничанам, які нині перебувають у зоні АТО. Завершаться святкові заходи вечірнім концертом «Птахи миру». Розпочне його на майдані Незалежності муніципальний камерний академічний хор «Вінниця».

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Прагнуть знати правду

Члени «Учнівського братства» з Маріуполя у рамках проекту «Україна: схід і захід разом» побували у школі №4 Тернополя, де розповіли про свою діяльність і запросили до співпраці місцевих ровесників.

За словами вихованця Маріупольського міського ліцею Данила Тюріна, їхня організація займається багатьма корисними справами. Зокрема, хлопці та дівчата очистили від сміття узбережжя Азовського моря, відвідують поранених воїнів у лікарнях, стають волонтерами. Про це він та гості з Донеччини показали відеофільми. А ще юні маріупольці хочуть знати усю правду про минулу війну від вояків УПА.

Людмила НАКОНЕЧНА.
Тернопільська область.

Фото автора.

Володимир Черемошенцев, який воював у складі УПА у Дубенському районі на Рівненщині, з тернопільськими та маріупольськими школярами.

КАЛЕЙДОСКОП ВІСТЕЙ

Офіс реформ розпочав свою роботу

У Миколаєві презентували Офіс з питань запровадження реформ у сфері місцевого самоврядування, децентралізації повноважень органів виконавчої влади.

До початку осені нова структура має допомогти ефективним перетворенням місцевого самоврядування. Для цього територіальні громади буде об'єднано, щоб після бюджетної децентралізації кошти використовувалися з максимальною результативністю.

Перший етап проекту — створення районних планів, які відображають зміст і завдання реформування — буде завершено до середини травня.

Ірина НЕЖИГАЙ.
Миколаївська область.

ЦИФРА

2900 гривень

становитиме цьогоріч на Полтавщині середня вартість путівки до літнього дитячого оздоровчого табору на 21 день. При цьому значна частина батьків сплачуватимуть лише 30 відсотків її вартості, а діти вимушених переселенців і учасників бойових дій відпочиватимуть безплатно.

Василь НЕЙЖМАК.

Лампадки біля музею–в'язниці

У День пам'яті та примирення у Львові на площі Шашкевича відбудуться покладання квітів та запалення лампадок біля пам'ятника жертвам комуністичних злочинів. Цей монумент стоїть біля першого в Україні музею-в'язниці, де розміщувалися каральні органи радянської та німецької влад і де було винищено тисячі українських патріотів.

Покладання квітів відбудеться на місці пам'ятного хреста, встановленого на території колишнього фашистського табору «Шталаг-328». Тут триватимуть панахида та віче, які нагадають молодому поколінню про буремні роки війни.

Богдан КУШНІР.
Львів.

 Оновлено склад наглядових рад АТ «Родовід банк», АБ «Укргазбанк» та АТ «Український банк реконструкції та розвитку» (прес-служба Мінфіну)

АЛЬТЕРНАТИВА

Сучасні технології заощаджують природний газ

Колектив Маріупольського комерційного комунального підприємства «Маріупольтепломережа» в пошуку резервів енергозбереження. «Одним із варіантів, що дають змогу досягти економії, є використання сучасних європейських технологій у теплопостачанні», — зазначив перший заступник директора підприємства Ілля Шамшеєв.

На першому етапі комунальникам у вирішенні питання зниження споживання газу надали практичну допомогу столичні фахівці, які спочатку провели технічний та енергетичний аудит необхідних об'єктів. Потім було розроблено програму відновлення впровадження нового обладнання.

За рахунок коштів міського бюджету та підприємства придбали два енергозберігаючі котли для найбільшої в місті котельні «138 квартал», що обслуговує понад 150 об'єктів, серед яких — дитячі садки, школи, житлові будинки. Загалом це понад 30 тисяч абонентів. Нові котли дуже прості в управлінні, оснащені відмінною автоматикою, а їх ККД становить 91 відсоток. За рахунок особливої конструкції пальникових пристроїв удається раціонально й економічно використовувати газове паливо. Крім того, за словами головних фахівців підприємства, встановлені в системі сучасні конденсаторні економайзери дають змогу використовувати тепло відхідних газів повторно, для підігріву теплоносія, що знову надходить.

За програмою модернізації також встановлено нові потужні пластинчасті теплообмінники, а нові водяні насоси усунули втрати води. Було ухвалено рішення заощаджувати на всьому: після встановлення в приміщеннях котельні економічних ламп значно знизилося енергоспоживання.

Показово, що устаткування практично не потребує постійної присутності людської праці в технологічному циклі роботи. Інформація про параметри роботи й технологічні процеси котлів перебуває в автоматизованих комп'ютерних модулях, зв'язаних з головним диспетчерським пультом підприємства. У разі несанкціонованої зміни процесів інформація надходить і коригується фахівцями підприємства.

Від впровадження нового сучасного обладнання результат, як то кажуть, наявний: за минулий опалювальний сезон у котельні вдалося заощадити понад два мільйони кубічних метрів природного газу.

Леонід ВАСИЛЕНКО.

Донецька область.

Вітрова електростанція на даху багатоповерхівки

Її збудував Ігор Квачун на даху будинку, в якому мешкає. Зізнається, що енергії менше, ніж очікував, тому продовжує експериментувати, використовуватиме не тільки енергію вітру, а й сонця.

Сусіди в захопленні від ноу-хау. Вірять, коли електростанція запрацює на повну потужність, їм буде економія.

Ігор Квачун — електромонтер. У його квартирі встановлені світлодіодні джерела світла. Спорудити власну електростанцію задумав рік тому. Запчастини на вітряк збирав зі старих запасів...

Надія АДАМЧУК.

Рівненська область.

ФОТОФАКТ

Під час заходів, присвячених Дню пам'яті та примирення, у Києві відбулось вручення родинам Героїв Небесної Сотні фотоальбому «Майдан: Революція Гідності», а також представлення його англомовної версії.

На знімку: народний депутат України, представник Президента України у Верховній Раді Степан Кубів вручає альбом голові ГО «Об'єднання родин Небесної Сотні» Тамарі Швець.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Більше фото тут — www.golos.com.ua

Перші весняні грози наробили лиха

Дев'яносто відсотків покрівлі і майже весь другий поверх знищено вогнем у будівлі загальноосвітньої школи в селі Кармалюковому Жмеринського району на Вінниччині, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор СКРИПНИК.** Загоряння сталося через влучення блискавки. «Її удар був такий сильний, що люди з переляку повибігали з будинків, — розповіла заступник директора школи Світлана Кириловська. — Я з вікна свого будинку побачила вогонь. Одразу зателефонувала до пожежників у Жмеринку. Дзвонили також інші люди, які в цей час були на автобусній зупинці. Пожежна машина приїхала тільки через 45 хвилин. Разом із водієм був один пожежний. Що він міг зробити?»

Мешканці села самотужки намагалися приборкати вогонь. «Якби вчасно приїхали пожежники, збитки були б набагато менші, — каже сільський голова Микола Огородник. — Вигоріло 90 відсотків покрівлі і майже весь другий поверх».

Пожежу, яка почалася вчора о пів на шосту ранку, гасили майже до 11-ї години. Школа в селі Кармалюковому — 1936 року забудови. Тут навчаються майже 150 учнів.

***

На Тернопільщині внаслідок сильної грози та проливного дощу у ніч на четвер в аварійному порядку від електроенергії було від'єднано 15 населених пунктів. Оперативний черговий управління з надзвичайних ситуацій облдержадміністрації також повідомив «Голосу України», що в селі Кальне Козівського району підтоплено три житлові будинки та чотири господарські будівлі. Вітер зірвав шифер з даху двох житлових будинків у селі Крижі Кременецького району. Пошкоджено покрівлю господарських об'єктів фірми «Кременецьагросервіс», **повідомляє наш кореспондент Людмила НАКОНЕЧНА.**

***

На Івано-Франківщині прогнозують підвищення води в річках басейну Дністра на 0,5—1,5 метра. Через це в п'яти районах області оголошено штормове попередження. Управління з питань надзвичайних ситуацій обласної держадміністрації попередило, що на Прикарпатті і далі очікуються грози, шквалисте посилення вітру до 15—20 м/с, місцями град. Напередодні в селі Добринів Рогатинського району внаслідок сильного дощу з градом підтопленими виявилося 18 дворів, 9 господарських будівель та легковий автомобіль. Нині вода зійшла, але зливи не припиняються, **повідомляє наш власний кореспондент Галина БРУХАЛЬ.**

Турнір у стародавній фортеці

У Білгороді-Дністровському Одеської області відбувся перший у цьому сезоні турнір з історичного фехтування «Меч Монкастро. Перша Битва» **(на знімку)**. Понад 20 «середньовічних лицарів» з різних міст України в панцирі та з мечами й щитами показали свою бойову майстерність. Турнір відбувався на території Білгород-Дністровської фортеці — унікальної пам'ятки історії й архітектури XIII—XV століть, яка є найбільшою фортецею в Україні, що дуже добре збереглася.

Усі присутні були не тільки глядачами, але й учасниками історичного дійства. На радість гостей турніру, в Аккерманській фортеці відкрився новий цікавий об'єкт. «Ми відкрили вежу Дівочу, яку було закрито 45 років»,— повідомила в. о. директора КП «Фортеця» Наталя Убейник.

Кирило ВОРОНКОВ.

Одеська область.

Фото Сергія КЛОЧКО.

Лауреати премії імені Івана Франка

Щороку до Дня міста в обласному центрі Прикарпаття присуджують премії імені Івана Франка. Цьогоріч у номінації «Література» перемогли письменники Василь Тулай за детективно-психологічний роман «Двадцять років причетності» та Олександр Букатюк за поетичну збірку «Мадонна Майдану (очікування Різдва)». Серед журналістів премію розділили Світлана Гаєвська з Надвірнянської районної телебачення та редактор відділу освіти й молоді газети «Галичина» Ольга Мончук.

Галина БРУХАЛЬ.

Івано-Франківська область.

Волинському радіо — 75

10 травня 1940 року в ефірі вперше прозвучало звичне тепер: «Говорить Луцьк. Доброго ранку, шановні радіослухачі. Обласне радіо розпочинає свої передачі».

У фонотеці облдержтелерадіо зберігаються тисячі голосів людей, якими творилася історія краю, репортажі з пуску важливих об'єктів, записи спогадів фронтовиків і партизанів, більшість яких уже немає серед нас. Це літопис Волині в голосах.

7 травня в Луцькому медичному коледжі відбулася зустріч поколінь волинських радіожурналістів. А 10 травня подарунок ювілярам зроблять волинські телевізійники, презентувавши прекрасну передачу про історію обласного радіо.

Максим СОЛОНЕНКО.

Волинська область.

Інфляція злетіла разом із цінами

Інфляція продовжує нищити кроки, які намагаються здійснювати у владних кабінетах, аби пригальмувати скочування країни до економічної прірви. Водночас падає й наша купівельна спроможність. У квітні інфляція прискорилася до 14%, повідомляє Держстат. Для порівняння: у березні мали 10,8%, у лютому — 5,3%, у січні — 3,1%. Дані наведено без урахування анексованого Криму, а також частини зони проведення антитерористичної операції. Згубна для народного господарства тенденція пояснюється насамперед нещодавнім підвищенням тарифів на природний газ у 5,5 разу та електроенергію на 33,6%, а також подорожчанням продуктів харчування: моркви, капусти, яблук, макаронних виробів тощо.

У річному вимірі, тобто порівняно з квітнем 2014-го, інфляція злетіла до 60,9%. Що не дивно. Адже ціни на природний газ за цей час зросли у 9 разів, соняшникова олія та фрукти в середньому подорожчали майже вдвічі, хліб і хлібопродукти, а також риба і продукти з неї — в 1,8 разу, макаронні вироби — на 75,6%, яйця — на 54,3%, цукор — на 42,6%, м'ясо та м'ясопродукти — на 39,5 відсотка.

Галина КВІТКА.

СПОРТ

Перший золотий фініш «Хіміка»

Баскетбол. Южненський «Хімік» уперше в своїй історії виборов золоті медалі чемпіонату України серед команд Суперліги, здолавши у фінальній серії дніпропетровський «Дніпро» — 3:0. Третій матч (відбувся в Дніпропетровську) завершився перемогою команди латвійського тренера Карліса Муйжнієкса на майданчику суперника — 81:41 (25:17, 19:10, 18:7, 19:7).

Чемпіонами країни стали: Ілля Сидоров, Дерек Нідем, Сергій Попов, Рамон Мур, Максим Корнієнко, Олександр Бєліков, Ігор Зайцев, Артем Пустовий, Олександр Рябчук, Олександр Прокопенко, В'ячеслав Петров, Володимир Конєв. MVP чемпіонату названо Дерека Нідема.

Вагома заявка «Барси»

Футбол. Ліга чемпіонів. 1/2 фіналу. Перший матч. 6 травня.

«Барселона» (Іспанія) — «Баварія» (Німеччина, Мюнхен). 3:0. Голи: Мессі, 77, 80, Неймар, 90+5.

«Барселона»: тер Штеген, Алвес, Піке, Маскерано (Бартра, 89), Альба, Ракитич (Гаві, 82), Бускетс, Іньеста (Рафінья-молодший, 87), Мессі, Суарес, Неймар. **Тренер** — Луїс Енріке.

«Баварія»: Нойєр, Рафінья-старший, Боатенг, Бенатья, Бернат, Лам, Алонсо, Швайнштайгер, Алькантара, Мюллер (Гьотце, 78), Левандовський. **Тренер** — Госеп Гвардіола.

Рефері — Нікола Ріццолі (Італія).

Барселона. Стадіон «Камп Ноу». 95 639 глядачів. 19 градусів.

Уболівальники неабияк чекали протистояння «Барселони» і «Баварії». Госеп Гвардіола вперше приїхав на «Камп Ноу» як наставник іншої команди і був добряче битим.

«Баварія» обрала надто обережну тактику, намагаючись утримати гостьову нічию. До 77-ї хвилини ця схема працювала. Однак потім за 17 хвилин каталонці вліпили три м'ячі у ворота суперника. Це був справжній бенефіс Мессі, котрий стає кращим бомбардиром Ліги чемпіонів за всю історію, випереджаючи тепер на один м'яч Роналду.

Попереду матч у Мюнхені (12 травня). Але важко уявити, як «Барса» в нинішніх кондиціях здатна розгубити настільки вагому перевагу в рахунку.

***

Першість України. Перша ліга. 25-й тур. «Гірник-Спорт» — «Олександрія». 0:0. «Динамо-2» — «Десна». 1:1. «Миколаїв» — «Нива». 0:2. «Суми» — «Полтава». 1:0. «Буковина» — «Сталь» Д. 0:1. «Тернопіль — «Нафтовик». 1:0. «Сталь» А — «Гірник». -:+.

«Олександрія» — 59 очок, «Сталь» Д — 53, «Гірник-Спорт» — 45, «Тернопіль» — 40, «Суми» — 38, «Зірка» — 37, «Десна», «Динамо-2» — по 36, «Нафтовик» — 35, «Геліос» — 34, «Гірник», «Полтава» — по 31, «Нива» — 24, «Миколаїв» — 20, «Сталь» А — 15, «Буковина» — 12.

***

Друга ліга. 22-й тур. «Енергія» — «Кристал». 1:4. «Макіїввугілля» — «Шахтар-3». 1:1. «Арсенал-Київщина» — «Скала». 0:0. «Черкаський Дніпро» — «Реал Фарма». 1:0. «Оболонь-Бровар» — «Кремінь». 3:1.

«Черкаський Дніпро» — 50, «Оболонь-Бровар» — 49, «Кремінь» — 41, «Реал Фарма» — 37, «Кристал» — 33, «Скала» — 29, «Шахтар-3» — 21, «Арсенал-Київщина» — 17, «Енергія» — 15, «Макіїввугілля» — 14.

Учора Президент України Петро Порошенко взяв участь у відзначенні 70–річчя завершення Другої світової війни у Гданську. П. Порошенко виступив із промовою і зустрівся з главами європейських держав та генсеком ООН. Також високопосадові гості спільно з ветеранами і молоддю взяли участь в урочистостях на півострові Вестерплатте

«Дерево єдності» в Нью–Йорку й новий танк для параду в Москві

Цього тижня в самому центрі Нью-Йорка, у штаб-квартирі ООН, відбулася велика міжнародна акція, присвячена історичним подіям 70-річної давності. У саду ООН посадили «Дерево Миру і Єдності». Були й численні промови — у рамках урочистого засідання Генеральної Асамблеї ООН в пам'ять про жертв Другої світової війни взяли участь представники понад 30 країн. Серед них — постійний представник України при ООН Юрій Сергеєв, який у своєму виступі нагадав про внесок українців у перемогу і закликав міжнародну спільноту не допустити ще однієї світової війни, яка може стати останньою. «За оцінками військових істориків, більш як вісім мільйонів людей, які віддали життя за європейську свободу, були з України. Я підкреслюю — 8 мільйонів життів!» — наголосив Юрій Сергеєв.

Хоча урочистості, пов'язані з перемогою над фашизмом, проходили в Нью-Йорку, «столиці» американських ЗМІ, широкого резонансу в пресі США вони не набули. Це не дивно — події 7—9 травня 1945 року відомі тут як «V-E Day», День Перемоги в Європі, і святкові паради та демонстрації з цієї нагоди в Америці не проводяться.

Проте певний інтерес до того, що відбувається в цьому зв'язку за океаном, є. Особливу увагу преси США привертає тема майбутнього військового параду в Москві — від участі (або, скоріше, неучасті) в ньому лідерів різних країн як результату конфлікту в Україні до дебютів нових видів озброєнь. Так, наприклад, після проведених репетицій параду заголовки зарясніли назвою нового танка «Армата». Коментуючи цю подію в **журналі Newsweek**, професор Нью-Йоркського університету Марк Галеотті зазначив, що дозоване поширення організаторами параду фотографій та іншої інформації було розраховано спеціально для створення великого ажіотажу навколо танка. Описуючи атмосферу в центрі Москви, забитому танками під час репетицій, **телекомпанія ABC** назвала видовище «химерним» і «дивним». ABC відзначила, що, хоча це свято є одним із найважливіших у Росії, у країнах Східної Європи багато хто бачить у такій демонстрації військової потужності прояв російської агресивності.

Голова 69-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН Сем Кутеса** (ліворуч) **і генеральний секретар організації Пан Гі Мун** (у центрі) **саджають «дерево миру».

Що ж стосується гостей параду, то оцінка, опублікована в **газеті USA Today,** вельми типова й для інших видань:

«Своєю відмовою від участі президент Обама та інші західні лідери висловлюють свій протест проти російського вторгнення в східну Україну й анексії Криму торік».

Американська преса повідомляє, що, втім, керівники низки інших країн вирішили відвідати Москву, однак, як **підкреслює The Wall Street Journal**, відсутність багатьох лідерів свідчить про напруженість у відносинах між Москвою та Заходом, що триває.

Олександр ТАУКАЧ.
Нью-Йорк.
Фото прес-служби ООН.

Греція іде на поступки. Перемовини виходять із глухого кута

Керівники чотирьох найбільших банків Греції вимагають від уряду якнайшвидшого закінчення переговорів з міжнародними кредиторами й укладення договору про нові позики. Виконавчий директор Національного банку Леонідас Франгіадакіс заявив, що досягнення цієї мети переконає партнерів у європейській орієнтації країни, допоможе реставрувати економіку й виведе її на орбіту стабільного економічного зростання.

Грецькі ЗМІ повідомляють, що після зміни команди переговорників сторони помітно просунулися вперед, і кредитори задоволені новими пропозиціями Афін. Уряд Алексіса Ципраса пішов на великі поступки для виходу з переговорного глухого кута, куди завела впертість міністра фінансів Янниса Варуфакіса. Він намагався диктувати свої умови Єврогрупі й шантажував тим, що Греція звернеться по кредити до Росії. Але, очевидно, у грецькому уряді зрозуміли безперспективність фінансового співробітництва з Москвою, від якої відвернувся увесь цивілізований світ і яка сама зазнає фінансових труднощів, і винесли на обговорення Єврогрупи кілька нових пропозицій. Серед них продаж двох мажоритарних часток у двох найбільших портах Греції, поступки стосовно розміру ПДВ і проведення реформ у пенсійній системі. Аналітики Єврогрупи уважно вивчають ці пропозиції і до кінця тижня мають зробити висновок щодо того, як реформи відіб'ються на платоспроможності Греції.

Керуючий грецьким Юробанком Фокіон Караїас заявив, що уряду слід іти й на інші поступки кредиторам, оскільки країна перебуває під перманентним кредитним пресом і нестабільністю фінансової системи. «Це не може тривати нескінченно, тому для країни надто важливо досягти реальної угоди з європейськими партнерами й одержати нові кредити. Лише це врятує нас від фінансового краху й колапсу», — заявив Фокіон Караїас.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

Кому «прорив», кому «консенсус»

«Серйозні кроки в напрямку політичного врегулювання» — так учасники Тристоронньої контактної групи щодо ситуації на Донбасі прокоментували результати чергової зустрічі в Мінську. Серед «здобутків» перемовин — рішення надалі більш предметно працювати в експертних підгрупах (політичній, економічній, гуманітарній та з безпеки). Також домовились відправити спостерігачів від кожної підгрупи на лінію зіткнення. Про це, за підсумками засідання, заявив представник України колишній президент Леонід Кучма,** повідомляє Укрінформ. **Місце і час зустрічей кожна з робочих підгруп визначатиме «залежно від ситуації». Серед ключових питань — подальше відведення військової техніки та озброєння, проведення виборів на Донбасі, відновлення фінансово-економічної інфраструктури регіону тощо. «В усіх підгрупах сторони досягли консенсусу і домовились працювати далі», — підсумувала результати зустрічей у Мінську прес-секретар Леоніда Кучми.

А от представник так званої «ДНР» Денис Пушилін останню мінську зустріч назвав проривом і припустив, що «наближається повноцінне перемир'я».

Тим часом міністр оборони США Ештон Картер у середу, під час слухань у Сенаті, підтвердив оцінку командувача Сухопутних сил НАТО в Європі генерала Брідлава про високу вірогідність підготовки російськими військами наступу на сході України: «Справді виглядає так, що відкрито підтримувані Росією сепаратисти в східній Україні готуються до чергового раунду військових дій», — **передає Укрінформ.**

Турки голосуватимуть майже місяць

***7 червня в Туреччині відбудуться загальні парламентські вибори. Але для громадян, які проживають за кордоном, голосування буде відкрито протягом майже місяця — з 8 по 31 травня. Це зроблено для зручності співвітчизників, яким тепер можна обрати прийнятний день для поїздки із провінції до столиці або інших великих міст, де є посольство або консульство,** інформує телеканал TRT Turk.*

Сьогодні при дипломатичних представництвах Туреччини в 52 країнах світу відкриються 112 виборчих дільниць. Найбільше — 13 — їх буде в Німеччині, куди найчастіше їдуть турки на заробітки, у США громадянам Туреччини надано можливість голосувати на 7 дільницях, у Росії, Китаї та Греції — на 4, в Австралії, Австрії, Азербайджані, Болгарії, Швейцарії, Ірані й Казахстані — на 3.

Вл. інф.

Поляки обирають президента

У Польщі завершується президентська передвиборна кампанія. У неділю, 10 травня, наші сусіди обиратимуть главу держави з-поміж одинадцяти кандидатів.

Усупереч прогнозам, перегони виявилися досить бурхливими. Ця кампанія розглядалася усіма політичними силами країни як «перевірка» напередодні парламентських виборів, що відбуватимуться восени й визначать, хто у найближчі 5 років керуватиме країною. Адже, згідно з конституцією, президент РП окреслюється лише як «самостійний орган виконавчої влади, який одноосібно виконує обов'язки глави держави» та має відігравати роль політичного арбітражу. Реальний успіх його діяльності залежить від співпраці з прем'єр-міністром, який визначає політику країни. Тож не дивно, що, на відміну від нині діючого глави держави, який вирішив поборотися за продовження своїх повноважень на другий термін, більшість його опонентів представляли програми і обіцянки, які переважно не віднесені до відання президента, а належать до компетенції уряду.

Останні опитування свідчать, що встановити господаря президентського палацу в першому турі, швидше за все, не вдасться. Діючого президента Броніслава Коморовського готові підтримати 42 відсотки, а його найближчого суперника Анджея Дуду — 27.

Хоча президент і проводив кампанію без будь-яких партійних кольорів, значна частина електорату сприймала його як кандидата правлячої з 2007 року Громадянської платформи, з якої Б. Коморовський вийшов одразу після обрання на посаду в ході дострокових виборів 2010 року. Натомість А. Дуда вів кампанію як кандидат від партії «Право і справедливість» — головного опонента нинішньої партії влади.

Виборчий штаб Б. Коморовського на кінцевому етапі провів кілька контратак у відповідь на агресивну кампанію А. Дуди, а сам президент, представивши краянам свій доробок за минулі п'ять років перебування при владі, мобілізував свій електорат закликом вирішити його долю у першому турі. Чи прислухалися поляки до його заклику, стане відомо у понеділок.

Іван КОЗЛОВСЬКИЙ.
Варшава.

До України на святкування 70-ї річниці Перемоги прибуде делегація конгресменів США («Радіо Свобода»)

Генетична пам'ять Дубецького джерела

Поблизу Каменя-Каширського відбулося урочисте освячення джерела «Дубецьке». Колись це був райський куточок, де жили знані в місті люди: адвокати, судді, лікарі. Охоче селилися на хуторі Дубецьк і хлібороби, бо землі тут — одні з найкращих. Міський голова Каменя-Каширського Василь Бондар, сільський голова Клітицька Борис Островський та інспектор екологічної інспекції Василь Домарецький, виходець із Дубецька Петро Соловей, з якими зустрілися напередодні врочистостей, розповіли, що в пана Дубицького був найкращий в окрузі сад. Пан дозволяв брати черешки з сортових дерев, тож і в селян росли смачні яблука і черешні. Воду з джерела використовували не лише як питну. У спеціально обладнаних нижче за течією басейнах прали білизну — м'яка вода добре відбілювала.

Заможні селяни, їх дух господарської незалежності не сподобалися радянській владі, і в 1951-му хутір було знесено, а жителів переселено. Частину — аж... у Сибір. Вирубали дерева над дорогою, викорчували сади, замулилося і джерело. Лише минулого року взялися за його відновлення. Найбільший внесок у цю благородну справу зробили районне управління водного господарства, державне підприємство СЛАП «Камінь-Каширський агроліс», Камінь-Каширська міська рада, ВАТ «Камінь-Каширське РТП», Підцир'ївська ЗОШ І-ІІІ ступенів, головний лісівник Володимир Корецький, місцеві жителі Василь Гордійчук, Олександр Тихонюк...

Начальник обласного управління водних ресурсів Ростислав Кравчук** (на знімку ліворуч) **і начальник Камінь-Каширського управління водного господарства Панас Матвійчук біля пам'ятного хреста, встановленого на місці переселеного в 1951 році хутора Дубецьк.

Смак джерельної води нагадує їм дитинство.

Освячення джерела приурочили до свята ікони Божої Матері «Живоносне Джерело». Обряд здійснив настоятель Свято-Миколаївського храму УПЦ Київського патріархату, що в місті Камінь-Каширський, отець Володимир (Мицько).

Про збереження історичної пам'яті, про необхідність бережно ставитися до природи на урочистостях говорили голова районної ради Віктор Сус, голова райдержадміністрації Валерій Дунайчук, виходець із хутора Дубецьк Петро Соловей.

Начальник обласного управління водних ресурсів Ростислав Кравчук зазначив, що місцеве районне управління водного господарства першим в області розпочало відновлення і облаштування природних джерел. Це вже п'ятнадцяте джерело у Камінь-Каширському районі, якому місцеві водогосподарники подарували друге життя. Загалом в області відновлено 75 джерел. Справа громади — берегти їх, підтримувати в належному стані.

— Вода, — наголосив Ростислав Кравчук, — має властивість пам'ятати, бути носієм інформації. Тож про скільки подій і скількох людей може розповісти це джерело...

Максим СОЛОНЕНКО.
Волинська область.
Фото автора.

ОГОЛОШЕННЯ

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони тваринного світу

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):

1) у статті 85[1]:

а) назву викласти в такій редакції:

«Стаття 85[1]. Виготовлення, збут, зберігання чи реклама заборонених знарядь добування (збирання) об'єктів тваринного або рослинного світу»;

б) в абзаці першому частини першої слова «чи збут» замінити словами «збут чи зберігання», а після слова «добування» доповнити словом «(збирання)»;

в) доповнити частиною другою такого змісту:

«Реклама, а так само будь-яка інша діяльність з рекламування чи розповсюдження заборонених знарядь добування (збирання) об'єктів тваринного або рослинного світу -

тягнуть за собою накладення штрафу на громадян від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян і на посадових осіб рекламодавця або розповсюджувача реклами - від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

2) текст статті 88[1] викласти в такій редакції:

«Порушення порядку придбання, збуту чи розповсюдження об'єктів тваринного або рослинного світу -

тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу чи без такої.

Ті самі дії, вчинені щодо об'єктів тваринного або рослинного світу, які перебували в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду, занесених до Червоної книги України, або які охороняються відповідно до міжнародних договорів України, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу.

Порушення правил утримання диких тварин у неволі або в напіввільних умовах -

тягне за собою накладення штрафу від трьох до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією об'єктів тваринного або рослинного світу чи без такої»;

3) пункт 9 частини першої статті 255 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

«громадський інспектор з охорони довкілля (частина четверта статті 85, статті 88[1], 91)».

2. У Законі України «Про природно-заповідний фонд України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 34, ст. 502; 2000 р., № 4, ст. 26; 2010 р., № 11, ст. 112; 2014 р., № 23, ст. 873):

1) у статті 3:

а) абзац третій частини першої після слів «зоологічні парки» доповнити словами «пам'ятки природи»;

б) абзац третій частини третьої доповнити реченням такого змісту: «Пам'ятки природи можуть розташовуватися на території інших об'єктів природно-заповідного фонду»;

2) частину першу статті 15 після слова «компонентів» доповнити словами «підтримання природних спонтанних процесів і явищ».

3. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 24, ст. 170 із наступними змінами):

1) пункт 37 частини першої статті 26 доповнити словами «прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добування об'єктів тваринного світу»;

2) підпункт 3 пункту «а» частини першої статті 33 доповнити словами «підготовка і внесення на розгляд ради пропозицій щодо прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добування об'єктів тваринного світу»;

3) пункт 24 частини першої статті 43 доповнити словами «прийняття рішень про оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добування об'єктів тваринного світу»;

4) пункт 14 частини першої статті 44 доповнити словами «підготовка і подання на затвердження ради пропозицій щодо оголошення в місцях масового розмноження та вирощування потомства дикими тваринами «сезону тиші» з обмеженням господарської діяльності та добування об'єктів тваринного світу».

4. У частині четвертій статті 33 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 18, ст. 132; 2010 р., № 10, ст. 108) слова «і сойок» виключити.

5. У Законі України «Про тваринний світ» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 14, ст. 97; 2011 р., № 45, ст. 480):

1) у статті 39:

а) частину першу доповнити реченням такого змісту: «При цьому зазначені суб'єкти спільно з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, органом місцевого самоврядування вживають заходів щодо визначення місць розмноження диких тварин та своєчасно інформують населення про правила поведінки, яких необхідно дотримуватися в таких місцях»;

б) частину п'яту викласти в такій редакції:

«У період масового розмноження диких тварин, з 1 квітня до 15 червня, забороняється проведення робіт та заходів, які є джерелом підвищеного шуму та неспокою (пальба, проведення вибухових робіт, феєрверків, санітарних рубок лісу, використання моторних маломірних суден, проведення ралі та інших змагань на транспортних засобах)»;

2) частину першу статті 52[1] після слова «(електровудок)» доповнити словами «електрогону, петель, самоловів, самострілів».

6. У статті 20 Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 27, ст. 230):

абзац третій частини третьої після слова «обладнання» доповнити словами «газ, дим, струм»;

частину четверту доповнити абзацом восьмим такого змісту:

«що зазнають лиха (переправляються кригою, рятуються від бурі, пожежі, снігопаду, розливу, снігової лавини, потерпають від голоду, потрапляють на ожеледицю, наст, до глибокого снігу, на обмерзлих птахів, які знаходяться в ополонках, на тварин в інших місцях надзвичайних ситуацій); на тварин, які знаходяться у безпорадному стані (на нельотний молодняк (хлопунків), молодняк звірів)»;

доповнити частиною сьомою такого змісту:

«Забороняється розорювання або в інший спосіб пошкодження, ліквідація природних місць мешкання диких тварин (нір, барлогів, гнізд тощо)».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України П. ПОРОШЕНКО.

м. Київ, 9 квітня 2015 року.
№ 322-VIII.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо охорони біорізноманіття

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Законі України «Про природно-заповідний фонд України» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., № 34, ст. 502 із наступними змінами):

1) частину третю статті 12 після слів «служби охорони» доповнити словами «екологічної освіти»;

2) статтю 18 доповнити частиною шостою такого змісту:

«Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплистих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні біосферних заповідників»;

3) статтю 21 доповнити частиною четвертою такого змісту:

«Забороняється проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплистих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах у заповідній зоні національних природних парків».

2. У Законі України «Про мисливське господарство та полювання» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 18, ст. 132 із наступними змінами):

1) абзац другий частини першої статті 19 після слова «крохалів» доповнити словами «черні червонодзьобої, нерозня, креха середнього, каменярки, казарок білощокої та червоноволої», після слова «галстучника» - словами «пісочників, плавунців, баранця великого», а слова «курочку водяну, пастушка» виключити;

2) абзац другий пункту 4 частини першої статті 20 після слова «петель» доповнити словом «капканів»;

3) статтю 32 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

«Забороняється селекційний відстріл тварин у природних заповідниках. Забороняється проведення селекційного відстрілу тварин іншим мисливцям у присутності особи, яка має дозвіл на селекційний відстріл»;

4) у статті 33:

у частині першій слова «сорок, граків» виключити;

у частині третій слова «установлювати для них відповідні винагороди (пільги)» виключити;

у частині четвертій слова «сорок, граків і сойок» виключити.

3. У статті 11 Закону України «Про Червону книгу України» (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 30, ст. 201; 2009 р., № 19, ст. 259):

частину першу викласти в такій редакції:

«Охорона та відтворення об'єктів Червоної книги України забезпечуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, що є суб'єктами використання тваринного і рослинного світу, власниками об'єктів Червоної книги України, власниками та користувачами земельних ділянок, у межах яких перебувають рідкісні і такі, що знаходяться під загрозою зникнення, види тваринного і рослинного світу, занесені до Червоної книги України»;

в абзаці другому частини другої слова «або обмеження» виключити.

4. У Законі України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., № 27, ст. 230; 2013 р., № 46, ст. 640; 2014 р., № 23, ст. 873):

1) статтю 20 доповнити частиною сьомою такого змісту:

«Забороняється використання ведмедів та вовків на мисливських випробувальних станціях, а також для проведення іспитів, змагань і притравки мисливських собак»;

2) частину п'яту статті 25 викласти в такій редакції:

«Забороняється використання тварини у кориді, створення та діяльність пересувних звіринців, пересувних зоопарків та пересувних виставок диких тварин, а також діяльність дельфінаріїв, що не мають природної морської води».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України П. ПОРОШЕНКО.

м. Київ, 9 квітня 2015 року.
№ 323-VIII.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації

Цей Закон встановлює правові та економічні засади здійснення енергосервісу для підвищення енергетичної ефективності об'єктів державної та комунальної власності.

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

1) базовий рівень споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг - усереднене значення обсягів річного споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг (у натуральних показниках) об'єктом замовника, щодо якого здійснюється закупівля енергосервісу із зазначенням обсягів споживання кожного виду паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг середньорічних за три роки, що передують року, в якому здійснюється державна закупівля енергосервісу;

2) енергосервіс - комплекс технічних та організаційних енергозберігаючих (енергоефективних) та інших заходів, спрямованих на скорочення замовником енергосервісу споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів;

3) енергосервісний договір - договір, предметом якого є здійснення енергосервісу виконавцем енергосервісу, оплата якого здійснюється за рахунок досягнутого в результаті здійснення енергосервісу скорочення споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів;

4) щорічні платежі учаснику процедури закупівлі - щорічні платежі, визначені учасником процедури закупівлі у пропозиції конкурсних торгів, пропозиції за результатами застосування переговорної процедури закупівлі, які замовник енергосервісу має сплачувати виконавцю у разі укладення з ним енергосервісного договору;

5) щорічне скорочення витрат замовника енергосервісу - щорічне скорочення витрат замовника (у грошовій формі) на споживання паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг у результаті здійснення енергосервісу, що зазначається учасником процедури закупівлі у пропозиції конкурсних торгів, пропозиції за результатами застосування переговорної процедури закупівлі. Таке скорочення розраховується учасником процедури закупівлі як розрахункове скорочення споживання паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно з базовим рівнем споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг, помножене на ціни (тарифи) на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг на дату оголошення про проведення процедури державної закупівлі.

2. У цьому Законі термін «паливно-енергетичні ресурси» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про енергозбереження», термін «санітарні норми» - у значенні, наведеному в Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення», терміни «житлово-комунальні послуги» і «засіб обліку» - у значенні, наведеному в Законі України «Про житлово-комунальні послуги», терміни «головні розпорядники бюджетних коштів», «розпорядник бюджетних коштів» і «місцевий фінансовий орган» - у значенні, наведеному в Бюджетному кодексі України, а термін «державні закупівлі» та інші терміни, не визначені в цьому Законі, вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про здійснення державних закупівель».

Стаття 2. Сфера застосування цього Закону

1. Державні закупівлі (далі - закупівлі) енергосервісу здійснюються за процедурами державних закупівель у порядку, встановленому Законом України «Про здійснення державних закупівель» для закупівлі послуг, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом.

2. Цей Закон застосовується до всіх замовників, які здійснюють закупівлі енергосервісу, незалежно від вартості предмета закупівлі.

Стаття 3. Особливості здійснення закупівель енергосервісу

1. У документації конкурсних торгів, у кваліфікаційній документації під час проведення переговорів у разі застосування переговорної процедури закупівлі додатково до документації, встановленої частиною другою статті 22, частиною третьою статті 38 та інформації, передбаченої частиною першою статті 39 Закону України «Про здійснення державних закупівель», замовник зазначає:

1) базовий річний рівень споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг у натуральних показниках та у грошовій формі за цінами (тарифами) на дату оголошення про проведення процедури закупівлі. Якщо за період, щодо якого здійснюється розрахунок обсягів споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг, на об'єкті, щодо якого здійснюється закупівля енергосервісу, замовником або учасником процедури закупівлі виявлено недотримання повітряно-теплового режиму, рівня освітлення, інших вимог утримання будівель, що визначені санітарними нормами в галузі організації праці, утримання будинків, будівель, споруд, базовий річний рівень визначається відповідно до методології, затвердженої центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері використання паливно-енергетичних ресурсів, енергозбереження, відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива;

2) повну інформацію про об'єкт, щодо якого здійснюється закупівля енергосервісу, та обладнання, що використовується на об'єкті для постачання і споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг (у тому числі технічні паспорти, специфікації, плани, креслення, рисунки, технічні та якісні характеристики, копії договорів з постачальниками паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг), необхідну учаснику процедури закупівлі для підготовки пропозиції конкурсних торгів, кваліфікаційної пропозиції, пропозиції за результатами застосування переговорної процедури закупівлі. Замовник забезпечує безперешкодний доступ учасника процедури закупівлі до такого об'єкта для перевірки та уточнення зазначеної в цьому пункті інформації;

3) вимоги про зазначення учасником процедури закупівлі у пропозиції конкурсних торгів, кваліфікаційній пропозиції або у пропозиції за результатами застосування переговорної процедури закупівлі:

пропонованого строку енергосервісного договору;

щорічних платежів учаснику процедури закупівлі, розрахованих з урахуванням пропонованого строку дії енергосервісного договору;

щорічне скорочення витрат замовника енергосервісу.

2. Замовник не зазначає в документації конкурсних торгів інформацію, передбачену пунктами 3, 4, 5, 6 і 8 частини другої статті 22, пунктами 4-7 частини третьої статті 38 та абзацами шостим, сьомим і дев'ятим частини першої статті 39 Закону України «Про здійснення державних закупівель».

Стаття 4. Особливості оцінки пропозицій учасників процедури закупівлі

1. Під час проведення процедури закупівлі енергосервісу основним критерієм оцінки пропозицій учасників процедури закупівлі для визначення найбільш економічно вигідної пропозиції є показник ефективності енергосервісного договору (чиста приведена вартість).

Показник ефективності енергосервісного договору (чиста приведена вартість) визначається як сумарне за двадцятирічний період з дати оголошення про проведення процедури закупівлі енергосервісу значення дисконтованих різниць між щорічними скороченнями витрат замовника та щорічними платежами учаснику процедури закупівлі. Дисконтування здійснюється за розміром облікової ставки Національного банку України, що діяла на дату оголошення про проведення процедури закупівлі енергосервісу.

2. Якщо для визначення найбільш економічно вигідної пропозиції конкурсних торгів, крім показника ефективності енергосер-

вісного договору, застосовуються й інші критерії оцінки, у документації конкурсних торгів визначається їх вартісний еквівалент або питома вага цих критеріїв у загальній оцінці пропозицій конкурсних торгів. Питома вага критерію «показник ефективності енергосервісного договору (чиста приведена вартість)» не може бути нижчою за 75 відсотків.

Стаття 5. Енергосервісний договір

1. Примірний енергосервісний договір затверджується Кабінетом Міністрів України.

2. Істотними умовами енергосервісного договору є:

1) предмет енергосервісного договору, у тому числі перелік заходів, строки та умови впровадження енергосервісу;

2) ціна енергосервісного договору;

3) базовий рівень споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг у натуральних показниках та у грошовій формі за цінами (тарифами) на дату оголошення про проведення процедури закупівлі;

4) рівень скорочення споживання та/або витрат на оплату відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, якого має бути досягнуто в результаті здійснення енергосервісу, за кожний рік дії енергосервісного договору;

5) строк дії енергосервісного договору;

6) порядок оплати енергосервісу за рахунок скорочення споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів, як передбачено частиною п'ятою статті 5 цього Закону;

7) обов'язок сторін договору забезпечувати під час виконання енергосервісного договору узгоджені сторонами та/або визначені законодавством режими та умови використання паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг (включаючи повітряно-тепловий режим, штучне освітлення, інші характеристики, що відповідають вимогам у сфері організації праці, утримання будинків, будівель, споруд);

8) відповідальність за невиконання, неналежне виконання зобов'язань за енергосервісним договором;

9) умови та порядок розірвання енергосервісного договору і наслідки такого розірвання, включаючи відшкодування збитків, компенсації та/або інші виплати сторонами енергосервісного договору;

10) порядок переходу до замовника права власності на майно, що було утворено (встановлено) йому за енергосервісним договором;

11) порядок коригування визначення та розрахунку результату здійснення енергосервісу у разі виникнення протягом дії енергосервісного договору змін у конструкції або площі, порядку або режиму роботи об'єкта, щодо якого здійснюється енергосервіс, тощо;

12) порядок та методи вимірювання (розрахунку) і перевірки фактичного рівня скорочення споживання та/або витрат замовника на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг внаслідок здійснення енергосервісу порівняно із споживанням та/або витратами, які були б здійснені за відсутності енергосервісу.

3. Енергосервісний договір укладається за ціною, що дорівнює сумі скорочення витрат замовника енергосервісу на оплату паливно-енергетичних ресурсів, житлово-комунальних послуг порівняно з витратами, що були б здійснені за відсутності енергосервісу, яка має бути забезпечена виконавцем енергосервісу за весь строк дії енергосервісного договору, з урахуванням фіксованого відсотка суми скорочення витрат замовника енергосервісу на оплату відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, що підлягає до сплати виконавцю енергосервісу.

У разі якщо енергосервісним договором передбачено скорочення рівня споживання паливно-енергетичних ресурсів, житлово-комунальних послуг, енергосервісний договір укладається за ціною, що дорівнює добутку обсягу скорочення споживання замовником енергосервісу відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, який має бути забезпечений виконавцем енергосервісу за весь строк дії енергосервісного договору, і відповідних цін (тарифів), що діяли на дату оголошення про проведення процедури закупівлі енергосервісу, з урахуванням фіксованого відсотка суми скорочення витрат замовника енергосервісу на оплату відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, що підлягає до сплати виконавцю енергосервісу.

4. Розрахунки за енергосервісним договором здійснюються за рахунок суми скорочення витрат замовника енергосервісу порівняно з витратами, які були б здійснені за відсутності енергосервісу, на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг за відповідний період на підставі цін (тарифів), що діяли у період, за який здійснюється розрахунок. У разі якщо енергосервісним договором передбачено скорочення рівня споживання паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, сума скорочення витрат замовника енергосервісу визначається як різниця між базовим рівнем споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг і фактичним рівнем споживання паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг, помножена на ціни (тарифи) на оплату паливно-енергетичних ресурсів та житлово-комунальних послуг, що діяли у період, за який здійснюється розрахунок.

5. Щорічні платежі виконавцю енергосервісу за енергосервісним договором мають становити не менше 80 відсотків та не більше 90 відсотків суми щорічного скорочення витрат замовника.

6. Оплата за енергосервісним договором здійснюється виключно у грошовій формі.

7. Строк дії енергосервісного договору не може перевищувати 10 років.

8. Енергосервісний договір припиняється достроково у разі, якщо сукупна сума виплат, здійснених на користь замовника за енергосервісним договором, досягла ціни енергосервісного договору.

9. У разі якщо фактичний щорічний рівень скорочення споживання та/або витрат на оплату відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг у результаті енергосервісу не відповідає умовам енергосервісного договору з вини виконавця енергосервісу, виконавець енергосервісу зобов'язаний усунути недоліки та/або запровадити додаткові заходи енергосервісу для забезпечення дотримання умов енергосервісного договору або відшкодувати замовнику енергосервісу суму різниці між фактичним рівнем скорочення споживання та/або витрат на оплату відповідних паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг і рівнем скорочення, розрахованим на підставі умов енергосервісного договору.

10. Після закінчення строку дії енергосервісного договору або у разі його розірвання замовник набуває права власності без додаткової плати на все майно, утворене (встановлене) за енергосервісним договором.

11. У разі дострокового розірвання енергосервісного договору за ініціативою замовника енергосервісу, за умови відсутності порушень виконавцем енергосервісу зобов'язань за цим енергосервісним договором, замовник енергосервісу повинен виплатити виконавцю енергосервісу несплачену частину ціни енергосервісного договору.

12. У разі ліквідації замовника енергосервісу відповідний розпорядник бюджетних коштів, що прийняв рішення про ліквідацію замовника енергосервісу, повинен забезпечити виплату виконавцю енергосервісу несплаченої частини ціни енергосервісного договору.

13. У разі реорганізації замовника енергосервісу його права та обов'язки за енергосервісним договором переходять до правонаступника замовника енергосервісу.

Стаття 6. Порядок погодження (затвердження) істотних умов енергосервісного договору

1. Головні розпорядники бюджетних коштів у межах своїх повноважень та в межах повноважень відповідних розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня до дати укладення енергосервісного договору подають на затвердження центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики (щодо об'єктів державної власності), Верховній Раді Автономної Республіки Крим, відповідній місцевій раді після погодження відповідним місцевим фінансовим органом (щодо об'єктів комунальної власності) істотні умови енергосервісного договору, зазначені у пунктах 2-5 частини другої статті 5 цього Закону.

2. Місцевий фінансовий орган погоджує або відмовляє у погодженні відповідних істотних умов енергосервісного договору у строк, що не перевищує трьох робочих днів з дати отримання відповідних пропозицій.

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної бюджетної політики, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, відповідна місцева рада затверджують або відмовляють у затвердженні відповідних істотних умов енергосервісного договору та надають відповідному розпоряднику бюджетних коштів письмове повідомлення про затвердження або про вмотивовану відмову у строк, що не перевищує 10 робочих днів з дати отримання відповідних пропозицій.

4. Підставою для відмови у погодженні (затвердженні) істотних умов енергосервісного договору є їх невідповідність вимогам законодавства щодо істотних умов енергосервісних договорів.

Стаття 7. Особливості відміни замовником торгів із закупівлі енергосервісу чи визнання їх такими, що не відбулися

1. Замовник відміняє торги із закупівлі енергосервісу у разі:

1) відсутності подальшої потреби в закупівлі енергосервісу;

2) неможливості усунення порушень, що виникли через виявлені порушення законодавства з питань державних закупівель;

3) виявлення факту змови учасників;

4) порушення порядку оприлюднення оголошення про проведення процедури закупівлі, акцепту, оголошення про результати процедури закупівлі, передбаченого Законом України «Про здійснення державних закупівель»;

5) якщо запропонована кожним учасником ціна енергосервісного договору перевищує 1 мільйон гривень та для участі в торгах подано менше двох пропозицій конкурсних торгів, а в разі здійснення закупівлі за рамковими угодами з кількома учасниками - менше трьох пропозицій;

6) відхилення всіх пропозицій конкурсних торгів згідно із Законом України «Про здійснення державних закупівель»;

7) якщо вартість предмета закупівлі перевищує 1 мільйон гривень та до оцінки допущено пропозиції менше ніж двох учасників.

Інформація про відміну процедури закупівлі енергосервісу з підстав, передбачених цією частиною, має бути чітко зазначена в документації конкурсних торгів. Торги можуть бути відмінені частково (за лотом).

2. Замовник має право визнати торги такими, що не відбулися, якщо здійснення закупівлі енергосервісу стало неможливим внаслідок дії обставин непереборної сили. Замовник має право визнати торги такими, що не відбулися частково (за лотом).

3. Повідомлення про відміну торгів із закупівлі енергосервісу або про визнання їх такими, що не відбулися, надсилається замовником усім учасникам протягом трьох робочих днів з дня прийняття відповідного рішення.

Стаття 8. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Протягом п'яти років з дня набрання чинності цим Законом у разі відсутності засобів обліку, необхідних для визначення базового рівня споживання паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг, передбачений енергосервісним договором рівень скорочення замовником енергосервісу споживання або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг не може становити менше 30 відсотків.

3. Внести зміни до таких законів України:

1) у Законі України «Про енергозбереження» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 30, ст. 283; 2006 р., № 15, ст. 126; 2014 р., № 4, ст. 61):

преамбулу після абзацу шістнадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

«Терміни «енергосервіс» та «енергосервісний договір» вживаються у значенні, наведеному в Законі України «Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації».

У зв'язку з цим абзаци сімнадцятий та вісімнадцятий вважати відповідно абзацами вісімнадцятим та дев'ятнадцятим;

статтю 11 доповнити частинами другою і третьою такого змісту:

«Для здійснення комплексу енергозберігаючих (енергоефективних) та інших заходів, спрямованих на скорочення споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням та/або витратами, які існували б за відсутності таких заходів (далі - енергосервіс), фізична або юридична особа може укласти енергосервісний договір.

Предметом енергосервісного договору є здійснення енергосервісу. Оплата енергосервісу за енергосервісним договором здійснюється у грошовій формі за рахунок суми (або її частини) скорочення споживання та/або витрат на оплату паливно-енергетичних ресурсів та/або житлово-комунальних послуг порівняно із споживанням (витратами) за відсутності таких заходів»;

2) пункт 2 частини четвертої статті 2 Закону України «Про здійснення державних закупівель» (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 24, ст. 883) доповнити абзацом дванадцятим такого змісту:

«енергосервіс».

4. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом законодавчі та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

5. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України П. ПОРОШЕНКО.

м. Київ, 9 квітня 2015 року.
№ 327-VIII.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації

Верховна Рада України **постановляє**:

I. Внести до Бюджетного кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., № 50-51, ст. 572) такі зміни:

1. У частині першій статті 2:

доповнити пунктом 21^{1} такого змісту:

«21^{1}) довгострокове зобов'язання за енергосервісом - зобов'язання за енергосервісним договором розпорядника бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні якого знаходиться об'єкт, щодо якого здійснюється закупівля енергосервісу, відповідно до якого необхідно здійснити платежі протягом майбутніх та/або поточного бюджетних періодів у межах суми скорочення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв (порівняно з видатками, які були б здійснені за відсутності енергосервісу)»;

пункт 47 після слів «бюджетних зобов'язань» доповнити словами «довгострокових зобов'язань за енергосервісом».

2. Статтю 22 доповнити частиною сьомою такого змісту:

«7. Розпорядники бюджетних коштів, в оперативному управлінні або господарському віданні яких знаходяться об'єкти, щодо яких здійснюється закупівля енергосервісу, мають право брати довгострокові зобов'язання за енергосервісом на підставі істотних умов договору енергосервісу, затверджених Міністерством фінансів України (щодо об'єктів державної власності), Верховною Радою Автономної Республіки Крим, відповідною місцевою радою (щодо об'єктів комунальної власності)».

3. Статтю 23 доповнити частиною чотирнадцятою такого змісту:

«14. Обсяг видатків на оплату енергосервісу на відповідний бюджетний період встановлюється законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) у межах бюджетних призначень відповідного головного розпорядника бюджетних коштів у сумі, визначеній згідно з умовами договору енергосервісу, у межах скорочення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, щодо яких здійснюється енергосервіс, відносно суми видатків, необхідної для оплати середньорічного обсягу споживання таких комунальних послуг та енергоносіїв за останні три роки, що передують року запровадження енергосервісу. Зазначений обсяг видатків визначається виходячи з цін (тарифів), очікуваних у бюджетному періоді, на який встановлюються бюджетні призначення.

У разі якщо у звітному періоді фактичне скорочення зазначених видатків менше запланованого згідно з умовами договору, розпорядник бюджетних коштів у порядку, визначеному частиною сьомою цієї статті, забезпечує перерозподіл бюджетних асигнувань для збільшення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв за рахунок зменшення видатків на оплату енергосервісу на суму різниці між фактичним і запланованим зменшенням зазначених видатків.

У разі якщо скорочення зазначених видатків у звітному періоді перевищує заплановане, розпорядник бюджетних коштів:

у порядку, визначеному частиною сьомою цієї статті, забезпечує перерозподіл бюджетних асигнувань для збільшення видатків на оплату енергосервісу та/або інших видатків у пропорціях, визначених договором енергосервісу, за рахунок зменшення видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв;

подає в установленому порядку для підготовки пропозицій щодо внесення змін до закону про Державний бюджет України відповідному головному розпоряднику бюджетних коштів пропозиції щодо зменшення бюджетних асигнувань на оплату комунальних послуг та енергоносіїв на залишок різниці між фактичним і запланованим зменшенням зазначених видатків після перерозподілу, здійсненого відповідно до абзацу четвертого цієї частини».

4. Частину другу статті 35 доповнити словами «та обсягів довгострокових зобов'язань за енергосервісом на відповідні бюджетні періоди».

5. Частину першу статті 38 доповнити пунктом 6^{1} такого змісту:

«6^{1}) переліки та обсяги довгострокових зобов'язань за енергосервісом за бюджетними програмами до повного завершення розрахунків з виконавцями енергосервісу».

6. У частині першій статті 48:

абзац перший після слів «минулих років» доповнити словами «довгострокових зобов'язань за енергосервісом»;

доповнити абзацом другим такого змісту:

«Довгострокове зобов'язання за енергосервісом на підставі документального підтвердження в установленому порядку скорочення обсягів споживання комунальних послуг та енергоносіїв і видатків на їх оплату за звітний період (порівняно з такими обсягами (видатками), які були б спожиті (здійснені) за відсутності енергосервісу) набуває статусу бюджетного зобов'язання у сумі, визначеній згідно з умовами договору енергосервісу виходячи з цін (тарифів), діючих у періоді, за який здійснюється розрахунок, у межах фактичного скорочення таких видатків».

7. Частину другу статті 55 доповнити абзацом вісімнадцятим такого змісту:

«оплату енергосервісу».

8. Частину першу статті 76 доповнити пунктом 5^{1} такого змісту:

«5^{1}) переліки та обсяги довгострокових зобов'язань за енергосервісом за бюджетними програмами до повного завершення розрахунків з виконавцями енергосервісу».

9. Частину першу статті 113 доповнити пунктом 4^{1} такого змісту:

«4^{1}) відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів довгострокових зобов'язань за енергосервісом затвердженим в установленому порядку умовам закупівлі енергосервісу».

10. Розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення» доповнити пунктом 29 такого змісту:

«29. Кабінет Міністрів України, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи відповідних місцевих рад включають до програм енергозбереження показники скорочення головними розпорядниками бюджетних коштів обсягів споживання комунальних послуг та енергоносіїв за рахунок здійснення енергозберігаючих заходів у межах надходжень відповідного бюджету, а також виконання енергосервісу».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. До приведення законодавства України у відповідність із цим Законом законодавчі та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Президент України П. ПОРОШЕНКО.

м. Київ, 9 квітня 2015 року.
№ 328-VIII.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною

Цей Закон визначає організаційні та правові засади діяльності фізичних та юридичних осіб, пов'язаної з утворенням, збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, переробкою, утилізацією, видаленням побічних продуктів тваринного походження, не призначених або визнаних непридатними для споживання людиною, продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною.

Розділ I
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

1) видалення побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - здійснення операцій (спалення, захоронення або інші методи, дозволені законодавством), що не призводять до утилізації побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною;

2) гній - будь-які екскременти і сеча сільськогосподарських тварин, крім риби, з підстилкою або без неї;

3) зберігання побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - тимчасове перебування побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, з метою їх подальшого оброблення, переробки, утилізації чи видалення на спеціально облаштованих майданчиках, у бункерах, контейнерах, холодильних установках, конструкція яких запобігає потраплянню побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, у ґрунт та водні об'єкти;

4) збирання побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - діяльність, пов'язана з прийманням, вилученням, перевезенням, зберіганням побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, з метою їх подальшого оброблення, переробки, утилізації чи видалення;

5) знезараження побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - заходи, спрямовані на знищення патогенних та умовно патогенних збудників у приміщеннях, обладнанні, інструментах, матеріалах, речовинах та побічних продуктах тваринного походження, не призначених для споживання людиною;

6) знешкодження побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - механічне, фізико-хімічне чи біологічне оброблення небезпечних побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, з метою зниження ризику поширення інфекційних хвороб;

7) критичні контрольні точки - етапи чи операції у процесі оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, під час яких можна відслідкувати та усунути ризики виробництва неякісних чи небезпечних продуктів тваринного походження, або продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною;

8) маркування побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - слова, описи, знаки, найменування торгової марки, зображення чи символи, що стосуються побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, чи продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, чи пов'язаних з ними послуг і розміщені на будь-якій упаковці, етикетці (стікері), споживчій тарі, контретикетці, кольєретці, ярлику, пробці, листку-вкладиші, документі, повідомленні, інших елементах упаковки, що супроводжують чи належать до таких продуктів;

9) обіг побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - види діяльності, пов'язаної з поводженням з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною, їх реалізацією або будь-якою іншою формою передачі на платній чи безоплатній основі відповідно до цього Закону;

10) оброблення, переробка побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - здійснення будь-яких технологічних операцій, пов'язаних із зміною фізичних чи біологічних властивостей побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, у тому числі шляхом стерилізації під тиском;

11) оператор ринку - суб'єкт господарювання, що вчиняє будь-які дії з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною, та бере участь у їх обігу;

12) перевезення побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, - транспортування побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, від місць їх утворення або зберігання до місць та/або потужностей (об'єктів) з їх оброблення, переробки, утилізації чи видалення;

13) побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною (далі - побічні продукти тваринного походження), - туша або частини туш забитих, загиблих тварин, сировина та продукти тваринного походження, що не призначені або визнані непридатними для споживання людиною;

14) поводження з побічними продуктами тваринного походження - дії, спрямовані на утворення, збирання, перевезення, зберігання, оброблення, переробку, знешкодження, утилізацію, видалення, ввезення на територію України, вивезення з території України, транзит через територію України побічних продуктів тваринного походження;

15) потужності (об'єкти) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження - територія, споруди або комплекс споруд, приміщення, будівлі, обладнання та інші засоби, у тому числі транспортні засоби, що використовуються у процесі збирання, перевезення, зберігання, оброблення, переробки, знешкодження, утилізації та видалення побічних продуктів тваринного походження відповідно до цього Закону;

16) продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження - продукти, отримані в результаті однієї чи більше обробок, перетворень або етапів оброблення побічних продуктів тваринного походження, у тому числі з отриманням кормів тваринного походження, органічних добрив, покращувачів ґрунту, ветеринарних, лікарських, медичних препаратів, засобів, пристроїв;

17) простежуваність побічних продуктів тваринного походження - можливість документально ідентифікувати оператора ринку, час, місце, предмет та інші умови обігу, достатні для встановлення походження побічних продуктів тваринного походження, на всіх етапах поводження з ними;

18) ризиковий матеріал - тканини тваринного походження, що мають високий рівень ризику інфікування збудником губчастоподібної енцефалопатії великої рогатої худоби: для тварин групи ризику віком до 12 місяців - головний мозок та кишківник повністю (від дванадцятипалої до прямої кишки), віком старше 12 місяців - череп разом з головним мозком та очима, спинний мозок, мигдалики та кишківник повністю;

19) розміщення на ринку - будь-яка операція щодо відчуження побічних продуктів тваринного походження або продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження третій особі або зберігання для постачання третім особам;

20) стерилізація під тиском - оброблення побічних продуктів тваринного походження після зменшення їх розміру до часток не більш як 50 міліметрів при температурі вище 133 °С протягом не менш як 20 хвилин без перерви при абсолютному тиску не менш як 3 бари;

21) утилізація побічних продуктів тваринного походження - використання побічних продуктів тваринного походження як матеріальних ресурсів до або після здійснення оброблення, переробки, а також спалення з отриманням теплової енергії, пари, гарячої води тощо.

2. Термін «забруднююча речовина» вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про ветеринарну медицину».

Стаття 2. Сфера застосування цього Закону

1. Дія цього Закону поширюється на побічні продукти тваринного походження, продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження.

2. Дія цього Закону не поширюється на такі побічні продукти тваринного походження:

1) усю тушу або частини туш диких тварин, що не призначені для споживання людиною та не підозрюються в інфекції або впливі інфекційного захворювання, яке передається людині або тварині, крім водних організмів (гідробіонтів), виловлених з метою розміщення на ринку;

2) репродуктивний матеріал, призначений для селекційних цілей та відтворення;

3) мушлі молюсків з видаленими м'якими тканинами і плоттю;

4) побічні продукти тваринного походження із суден, що добуті у процесі їх промислу і скидаються в море, крім матеріалу, отриманого з потрошіння риби на борту, в якому виявлено ознаки хвороби, у тому числі паразитів, небезпечних для людини;

5) неперероблений корм для домашніх тварин у торгових мережах, де розділення і зберігання здійснюються виключно з метою постачання споживачеві безпосередньо на місці;

6) неперероблені корми, отримані в домашніх умовах, або тварини, вбиті в господарстві, де їх утримували, призначені для годування домашніх тварин, крім випадків, якщо в таких продуктах виявлено ознаки зараження інфекційними агентами, небезпечними для людини та тварини;

7) молоко та молочні продукти, не призначені для споживання людиною, що утворилися, зберігалися та утилізовані в господарстві, з якого вони походять;

8) продукти тваринного походження, радіаційне забруднення яких перевищує максимально допустимий рівень відповідно до законодавства.

Стаття 3. Законодавство про побічні продукти тваринного походження

1. Поводження з побічними продуктами тваринного походження регулюється цим Законом, Законом України «Про ветеринарну медицину», іншими нормативно-правовими актами України.

Розділ II
ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБІЧНИМИ ПРОДУКТАМИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Стаття 4. Органи державного управління у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. Державне управління у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження здійснюють Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини (компетентний орган), місцеві державні адміністрації.

Стаття 5. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження належить:

1) забезпечення проведення державної політики у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження;

2) забезпечення розроблення і виконання загальнодержавних і міждержавних програм поводження з побічними продуктами тваринного походження;

3) спрямування та координація роботи центральних та місцевих органів виконавчої влади у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження;

4) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Стаття 6. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження належить:

1) встановлення вимог до годівлі тварин побічними продуктами тваринного походження;

2) встановлення ветеринарно-санітарних вимог під час поводження з побічними продуктами тваринного походження;

3) встановлення ветеринарно-санітарних вимог до потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження;

4) затвердження порядку ведення реєстру потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки та місць видалення побічних продуктів тваринного походження;

5) затвердження технічних умов, технологічних інструкцій щодо оброблення, переробки, утилізації та видалення побічних продуктів тваринного походження;

6) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Стаття 7. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. До повноважень центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження належить:

1) здійснення державного контролю та нагляду у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження відповідно до вимог закону;

2) розроблення технологічних інструкцій щодо поводження з побічними продуктами тваринного походження;

3) вжиття невідкладних заходів у разі погіршення епізоотичної ситуації, пов'язаної з поводженням з побічними продуктами тваринного походження;

4) ведення реєстру потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки та місць видалення побічних продуктів тваринного походження;

5) встановлення обмеження на обіг побічних продуктів тваринного походження;

6) надання операторам ринку обов'язкових для виконання приписів щодо усунення порушень законодавства про побічні продукти тваринного походження;

7) вжиття заходів у межах своїх повноважень для усунення порушень цього Закону та притягнення винних осіб до відповідальності відповідно до закону;

8) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Стаття 8. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження належить:

1) організація розроблення та забезпечення виконання регіональних і місцевих програм поводження з побічними продуктами тваринного походження;

2) організація заходів щодо забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ побічних продуктів тваринного походження;

3) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Стаття 9. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. Органи місцевого самоврядування у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження забезпечують:

1) затвердження місцевих і регіональних програм поводження з побічними продуктами тваринного походження та здійснення контролю за їх виконанням;

2) ліквідацію несанкціонованих і неконтрольованих звалищ побічних продуктів тваринного походження;

3) належне облаштування місць захоронення побічних продуктів тваринного походження;

4) здійснення інших повноважень, передбачених законом.

Розділ III
КАТЕГОРІЇ ПОБІЧНИХ ПРОДУКТІВ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Стаття 10. Категорії побічних продуктів тваринного походження

1. Побічні продукти тваринного походження належать до категорій I-III залежно від ступеня ризику для здоров'я людини та тварини.

2. Поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорій I-III, здійснюється згідно з порядком, затвердженим центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Стаття 11. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії I

1. Побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії I, є:

1) туші та їх частини, у тому числі шкіра:

тварин, підозрюваних у зараженні губчастоподібною енцефалопатією;

тварин, забитих (загиблих) у результаті вжиття заходів з ліквідації губчастоподібної енцефалопатії;

тварин, що використовуються для наукових цілей;

диких тварин, що підозрюються у зараженні хворобами, які передаються людям або тваринам;

тварин із зоопарку та цирку;

2) ризиковий матеріал та уся туша або частини туш загиблих тварин, в яких не видалено ризиковий матеріал на момент утилізації чи видалення;

3) побічні продукти тваринного походження, зібрані в результаті очищення стічних вод згідно з правилами вжиття ветеринарно-санітарних заходів з потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії I, або підприємств, де видаляється ризиковий матеріал;

4) небезпечні побічні продукти тваринного походження, що не підлягають утилізації (побічні продукти тваринного походження, заражені чи забруднені збудниками сибірки, емфізематозного карбункула, чуми великої рогатої худоби, ящура, чуми верблюдів, сказу, туляремії, правця, злоякісного набряку, катаральної лихоманки великої рогатої худоби і овець, африканської чуми свиней, ботулізму, сапу, міксоматозу, геморрагічної хвороби кролів, грипу птахів, хвороби Ньюкасла);

5) суміші побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії I, з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії II та/або III.

Стаття 12. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії II

1. Побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії II, є:

1) туші та їх частини, крім зазначених у статті 13 цього Закону, тварин, що загинули від інфекційних хвороб, у тому числі тварин, підозрюваних у зараженні та/або захворюванні, а також репродуктивний матеріал, не призначений для селекційних цілей, плоди, ембріони, відходи інкубації, отримані від таких тварин;

2) побічні продукти тваринного походження, що містять забруднюючі речовини, які перевищують допустимий рівень, встановлений згідно із законодавством;

3) продукти тваринного походження, визначені непридатними для споживання людиною у зв'язку із зараженням інфекційними хворобами;

4) залишки, зібрані в результаті очищення стічних вод згідно з правилами вжиття ветеринарно-санітарних заходів з потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії II, або з боєнь, крім тих, що є побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії I, або контактували з такими побічними продуктами тваринного походження;

5) продукти тваринного походження, які імпортовані/експортовані і не відповідають вимогам законодавства щодо якості та безпечності харчових продуктів;

6) гній;

7) суміші побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії II, з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії III.

Стаття 13. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії III

1. Побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії III, є:

1) туші та їх частини або органи сільськогосподарських тварин і птиці, диких тварин, які внаслідок передзабійного огляду визнані придатними для споживання людиною, але після забою з будь-яких причин не використані для такого споживання, крім жуйних тварин, що потребують дослідження на губчастоподібну енцефалопатію;

2) туші жуйних тварин та їх частини, які досліджені на губчастоподібну енцефалопатію з негативним результатом, у тому числі шкіра та її обрізки, роги і копита, включаючи фаланги і зап'ясток, п'ясток, передплесну і плесну кістки;

3) побічні продукти тваринного походження, що утворюються під час виробництва продукції, призначеної для споживання людиною, у тому числі жирова тканина забитих на бійні тварин, в яких не виявлено ознак захворювання, знежирені кістки, шкварки, шлам з центрифуги або сепаратора від переробки молока;

4) побічні продукти тваринного походження з інкубатора, яйця, яйцепродукти, у тому числі пір'я, голови, лапи, яєчна шкаралупа, забиті курчата, що походять від птиці, в якої не виявлено ознак захворювання інфекційними хворобами, що можуть передаватися людині або тварині;

5) кров тварин, які не виявляли ознак захворювання, що передається через кров людині чи тварині, і були забиті на бійні після того, як їх визнано придатними на забій для споживання людиною;

6) кров, плацента, шерсть, пір'я, щетина, роги, копита, отримані від живих тварин, які не виявляли ознак захворювання, що передається людині або тварині, крім крові жуйних тварин, що потребують дослідження на губчастоподібну енцефалопатію;

7) водні організми (гідробіонти) та їх частини, крім морських ссавців, у яких не виявлено ознак захворювання інфекційними хворобами, що можуть передаватися людині або тварині, виловлені з метою розміщення на ринку;

8) побічні продукти тваринного походження з водних організмів (гідробіонтів), виловлених з метою розміщення на ринку, які утворюються під час виробництва продукції для споживання людиною;

9) туші та/або частини туш гризунів, зайцеподібних хутрових звірів, крім побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорій I і II;

10) корми тваринного походження, що не використовуються для годівлі тварин, у тому числі через проблеми виробництва або дефекти упаковки чи інші дефекти, що не становлять ризику для людини або тварини;

11) харчові продукти тваринного походження, що є непридатними для споживання людиною, але безпечними для здоров'я тварини.

Стаття 14. Поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії I

1. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії I, підлягають виключно видаленню.

2. Ввезення побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії I, на територію України заборонено.

Стаття 15. Поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії II

1. Побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії II, повинні бути:

1) перероблені на органічні добрива після обов'язкового оброблення шляхом стерилізації під тиском;

2) компостовані або перетворені на біогаз після оброблення шляхом стерилізації під тиском або іншими рівноцінними методами - для молока і молочних продуктів, яєць і яйцепродуктів, якщо компетентним органом не встановлено ризику поширення інфекційних хвороб;

3) оброблені шляхом стерилізації під тиском або іншими рівноцінними методами та використані для фармацевтичного, хірургічного, промислового або сільськогосподарського виробництва, крім виробництва кормів.

Стаття 16. Поводження з побічними продуктами тваринного походження, що належать до категорії III

1. Продукти тваринного походження, що належать до категорії III, повинні бути:

1) оброблені шляхом стерилізації під тиском або іншими рівноцінними методами і використані для виробництва кормів тваринного походження, крім тих побічних продуктів тваринного походження, що змінилися шляхом розкладання або псування та становлять ризик для здоров'я людини або тварини;

2) перероблені на органічні добрива, компостовані або перетворені на біогаз;

3) оброблені шляхом стерилізації під тиском або іншими рівноцінними методами та використані для фармацевтичного, хірургічного, промислового або сільськогосподарського виробництва;

4) перероблені відповідно до технологій, необхідних для виробництва продукції.

Стаття 17. Інше поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. Побічні продукти тваринного походження, за умови дотримання ветеринарно-санітарних вимог, можуть бути представлені на виставках, ярмарках, використовуватися для діагностики, освітніх та дослідницьких цілей з подальшою обов'язковою утилізацією/видаленням або поверненням їх оператору ринку.

Стаття 18. Поводження з продуктами оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження

1. Продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорій II і III, на потужностях (об'єктах), зареєстрованих в установленому порядку, можуть бути розміщені на ринку чи утилізовані відповідно до законодавства.

2. Продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження після їх утворення повинні негайно маркуватися оператором ринку та містити інформацію, чітко викладену українською мовою у формі, що привертає увагу і не стирається, а саме:

1) категорію побічних продуктів тваринного походження, з якої виготовлено продукт;

2) назву продукту;

3) ім'я або найменування виробника та адресу чи місцезнаходження виробничих потужностей;

4) якісний та кількісний склад компонентів;

5) інструкцію для застосування та всі рекомендації стосовно безпечності чи можливих наслідків споживання (використання).

3. Забороняється використовувати продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження для годівлі жуйних тварин, якщо такі продукти чи корми містять тваринний білок жуйних тварин, крім молока та молочних продуктів.

4. Забороняється годівля сільськогосподарських тварин, крім хутрових звірів, залишками харчових продуктів, відходами закладів харчування або кормовими матеріалами, що містять або походять з відходів закладів громадського харчування.

5. Забороняється використовувати для годівлі тварин продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження,

утворені після оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорій I і II.

Стаття 19. Органічні добрива та покращувачі гумусу

1. Органічні добрива та покращувачі гумусу, утворені в результаті оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, можуть бути розміщені на ринку і використовуватися за умови, що вони отримані з побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії II або III, та:

1) вироблені на зареєстрованих в установленому порядку потужностях (об'єктах) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження;

2) утворені внаслідок перетворення побічних продуктів тваринного походження на біогаз або компост.

2. У разі використання м'ясо-кісткового борошна, оброблених білків як органічних добрив чи покращувачів гумусу вони мають змішуватися з компонентом, що виключає подальше використання суміші для годівлі тварин.

Розділ IV
ОПЕРАТОРИ РИНКУ

Стаття 20. Обов'язки та права операторів ринку у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. Оператори ринку у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження незалежно від форми власності зобов'язані:

1) направляти утворені на їхніх потужностях побічні продукти тваринного походження на оброблення, переробку з метою подальшої утилізації або для здійснення операцій з видалення;

2) розробляти, вводити в дію та застосовувати постійно діючі процедури, засновані на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, а також забезпечувати належну підготовку осіб, відповідальних за постійно діючі процедури під час оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження;

3) залучати спеціалістів ветеринарної медицини для визначення категорій, до яких належать побічні продукти тваринного походження, що утворюються на їх потужностях (об'єктах) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, відповідно до цього Закону;

4) відшкодовувати шкоду, завдану юридичній чи фізичній особі внаслідок порушення встановлених правил поводження з побічними продуктами тваринного походження, відповідно до закону;

5) забезпечувати:

безперешкодний доступ державних інспекторів, які здійснюють державний контроль, до потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження та відбір зразків побічних продуктів тваринного походження та продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження на зазначених потужностях (об'єктах), а також надавати на вимогу державних інспекторів документи, необхідні для здійснення державного контролю;

фіксацію факту виконаних робіт з оброблення, переробки, утилізації побічних продуктів тваринного походження на власних потужностях (об'єктах) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження із складенням акта виконаних робіт;

складення акта приймання-передачі та акта виконаних робіт у разі надання послуг з оброблення, переробки, утилізації чи видалення відповідно до договору про надання послуг з оброблення, переробки, утилізації чи видалення побічних продуктів тваринного походження;

створення належних санітарних умов на потужностях (об'єктах) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження під час поводження з такими продуктами та роздільне збирання даних продуктів;

ведення обліку та надання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, інформації про кількість і якість утворюваних побічних продуктів тваринного походження;

ведення обліку руху побічних продуктів тваринного походження відповідно до їх категорій та надання центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, відповідної інформації;

якість продукції та достовірність інформації, що надається споживачу, а також відповідність такої інформації вимогам законодавства;

6) вживати заходів для забезпечення належного поводження з небезпечними побічними продуктами тваринного походження, що не підлягають утилізації, відповідно до цього Закону;

7) дотримуватися інших вимог законодавства щодо поводження з побічними продуктами тваринного походження.

2. Якщо оператор ринку має підстави вважати, що продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, які він ввів в обіг, можуть становити небезпеку для здоров'я людини та тварини, він протягом дня письмово, а також за допомогою телекомунікаційних та електронних засобів зв'язку інформує центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, органи місцевого самоврядування про це, а також про заходи, вжиті для запобігання виникненню ризиків для людини та тварини.

3. Оператор ринку щомісяця звітує центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, про свою діяльність для запобігання виникненню або зменшення ризиків, що становлять побічні продукти тваринного походження та продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, які він ввів або вводить в обіг.

4. У разі встановлення під час здійснення державного контролю невідповідності потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження вимогам законодавства оператор ринку зобов'язаний вжити необхідних заходів для усунення такої невідповідності.

5. Оператор ринку, що провадить діяльність з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження та має намір припинити діяльність, зобов'язаний письмово повідомити про це центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, за місцезнаходженням такої потужності (об'єкта) не пізніше ніж за два місяці до дати припинення діяльності та оприлюднити інформацію про припинення діяльності в засобах масової інформації.

6. Оператори ринку, що здійснюють перевезення побічних продуктів тваринного походження, зобов'язані перевозити такі продукти з використанням транспортних засобів та герметичних контейнерів для перевезення побічних продуктів тваринного походження, які унеможливлюють витік рідин від таких продуктів, доступ до побічних продуктів тваринного походження птахів, тварин, гризунів та мають конструкцію, що забезпечує ефективне очищення та дезінфекцію.

7. Оператори ринку незалежно від форми власності мають право на:

1) будівництво та експлуатацію потужностей (об'єктів) поводження з побічними продуктами тваринного походження з урахуванням вимог цього Закону;

2) зберігання побічних продуктів тваринного походження відповідно до ветеринарно-санітарних вимог;

3) внесення центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, пропозицій щодо розміщення, проектування, будівництва та експлуатації потужностей (об'єктів) поводження з побічними продуктами тваринного походження;

4) участь у розробленні та виконанні місцевих, регіональних та загальнодержавної програм поводження з побічними продуктами тваринного походження;

5) надання послуг з оброблення, переробки, утилізації чи видалення побічних продуктів тваринного походження з дотриманням вимог цього Закону;

6) одержання від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, належним чином оформлених документів про здійснення державного контролю за потужностями (об'єктами) поводження з побічними продуктами тваринного походження, що перебувають в управлінні оператора ринку, в тому числі приписи, розпорядження, протоколи, документи, на підставі яких оператор ринку або його посадові особи притягаються до відповідальності, а також інформації, пов'язаної із здійсненням державного контролю за такими потужностями (об'єктами).

Стаття 21. Вимоги до потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження

1. Потужності (об'єкти) з оброблення, переробки продуктів тваринного походження повинні відповідати ветеринарно-санітарним вимогам.

2. Потужності (об'єкти) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження повинні мати виробничі, складські приміщення, інженерне забезпечення з газо-, електро-, водопостачання, водовідведення, очисні споруди та іншу необхідну інфраструктуру.

3. Потужності (об'єкти) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження повинні бути:

1) розміщені окремо від бійні або інших підприємств, на яких переробляються харчові продукти чи виробляються продукти тваринного походження;

2) забезпечені технологічним обладнанням, спеціалізованим транспортом, що гарантує заявлений обсяг оброблення, переробки відповідно до ветеринарно-санітарних вимог;

3) забезпечені кваліфікованим персоналом.

4. Потужності (об'єкти) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії III, повинні бути відокремлені від потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорій I і II.

5. Розташування будівель, споруд, інших засобів на території потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження повинно забезпечувати можливість переміщення транспортних засобів таким чином, щоб шляхи перевезення побічних продуктів тваринного походження і продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження не перетиналися.

6. Розміщення потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження повинно здійснюватися з дотриманням усіх вимог щодо планування і забудови, санітарно-захисних зон відповідно до законодавства.

7. Ветеринарно-санітарні вимоги до потужностей (об'єктів) з оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики.

Стаття 22. Простежуваність

1. Оператори ринку на всіх стадіях утворення та обігу побічних продуктів тваринного походження повинні забезпечувати простежуваність таких продуктів.

2. Оператори ринку, що здійснюють поводження з побічними продуктами тваринного походження, зобов'язані вести облік таких продуктів і супровідної документації.

3. Документація, якою супроводжуються побічні продукти тваринного походження або продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження під час перевезення, має включати інформацію про походження, пункт призначення, кількість та категорію таких продуктів, їх опис та маркування відповідно до законодавства.

4. Оператори ринку повинні бути здатні встановити інших операторів ринку, які постачають їм побічні продукти тваринного походження та продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження. Така інформація має бути доступною центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, за його запитом.

5. Оператори ринку повинні бути здатні встановити операторів ринку, до яких направляють побічні продукти тваринного походження. Така інформація має бути доступною центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, за його запитом.

6. Для забезпечення простежуваності продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що вводяться в обіг або ймовірно будуть введені в обіг, повинні бути марковані відповідно до вимог цього Закону.

Стаття 23. Система аналізу ризиків у критичних контрольних точках

1. Оператори ринку повинні проводити із складенням відповідного акта внутрішні перевірки на своїх потужностях (об'єктах), засновані на принципах системи аналізу ризиків у критичних контрольних точках, під час провадження таких видів діяльності:

1) оброблення, переробка побічних продуктів тваринного походження;

2) перетворення побічних продуктів тваринного походження на біогаз чи компост.

2. Оператори ринку повинні забезпечити, щоб побічні продукти тваринного походження та продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, які не відповідають вимогам цього Закону, не залишали межі їхніх потужностей (об'єктів), крім випадків, коли це здійснюється з метою видалення, зокрема якщо:

1) на потужності, на яких здійснюється оброблення, переробка побічних продуктів тваринного походження, що належать до категорії II або III, потрапили побічні продукти тваринного походження, що належать до категорії I;

2) на потужності, на яких здійснюється оброблення, переробка, утилізація чи видалення побічних продуктів тваринного походження, потрапили побічні продукти тваринного походження або продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, радіаційне забруднення яких перевищує максимально допустимий рівень відповідно до законодавства.

3. Оператори ринку повинні, зокрема:

1) виявляти будь-які ризики для здоров'я людини та тварини, які мають бути усунені або зменшені до прийнятного рівня та яким треба запобігти;

2) виявляти критичні контрольні точки на етапах чи операціях, на яких контроль є необхідним для запобігання або усунення небезпеки або її зменшення до прийнятного рівня;

3) вживати коригувальних дій, якщо за результатами проведення моніторингу на виробництві визначено, що критична контрольна точка не перебуває під контролем;

4) проводити перевірки з метою підтвердження ефективності заходів, зазначених у пунктах 1-3 цієї частини, та складати відповідні акти.

4. Якщо процес оброблення, переробки, зберігання або реалізації зазнає змін, оператори ринку повинні внести відповідні зміни до системи аналізу ризиків у критичних контрольних точках.

Стаття 24. Фінансування заходів, пов'язаних з утилізацією та видаленням побічних продуктів тваринного походження

1. Утилізація та видалення побічних продуктів тваринного походження здійснюються за рахунок коштів оператора ринку.

2. Фінансування заходів, пов'язаних з утилізацією та видаленням побічних продуктів тваринного походження, може здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законом, шляхом надання суб'єктам господарювання дотацій (субсидій) для часткової компенсації витрат, пов'язаних з утилізацією та видаленням побічних продуктів тваринного походження.

Порядок використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України для фінансування заходів, пов'язаних з утилізацією та видаленням побічних продуктів тваринного походження, затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ V
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПОБІЧНІ ПРОДУКТИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Стаття 25. Відповідальність за порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження

1. Особи, винні в порушенні норм цього Закону, несуть відповідальність відповідно до закону.

2. Оператори ринку (юридичні особи, фізичні особи - підприємці) у разі порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження несуть таку відповідальність:

1) утилізація чи видалення побічних продуктів тваринного походження та продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження у спосіб, що суперечить вимогам цього Закону, -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від двадцяти трьох до тридцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від восьми до п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат;

2) оброблення побічних продуктів тваринного походження без отримання експлуатаційного дозволу, якщо обов'язковість його отримання встановлена законом, -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від тридцяти до тридцяти восьми мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від двадцяти трьох до тридцяти мінімальних заробітних плат;

3) невпровадження на потужностях постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи аналізу небезпечних факторів та контролю у критичних точках, -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від тридцяти до сімдесяти п'яти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від трьох до п'ятнадцяти мінімальних заробітних плат;

4) введення в обіг неправильно маркованих продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від п'яти до восьми мінімальних заробітних плат із відкликанням та/або вилученням з обігу таких продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, на фізичних осіб - підприємців - від трьох до п'яти мінімальних заробітних плат із відкликанням та/або вилученням з обігу таких продуктів оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження;

5) порушення вимог щодо забезпечення простежуваності та ведення документації (актів, протоколів) -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від трьох до п'яти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від двох до п'яти мінімальних заробітних плат;

6) неповідомлення оператором ринку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, органів місцевого самоврядування про продукти оброблення, переробки побічних продуктів тваринного походження, що можуть становити небезпеку для здоров'я людей та тварин, які він ввів в обіг, відповідно до вимог цього Закону -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від тридцяти до тридцяти восьми мінімальних заробітних плат із відкликанням та/або вилученням з обігу таких продуктів, на фізичних осіб - підприємців - від двадцяти трьох до тридцяти мінімальних заробітних плат із відкликанням та/або вилученням з обігу таких продуктів;

7) використання операторами ринку, що здійснюють перевезення побічних продуктів тваринного походження, транспортних засобів без застосування герметичних контейнерів, що унеможливлюють витік з них рідин, доступ до побічних продуктів тваринного походження птахів, тварин, гризунів, а також контейнерів, конструкція яких не забезпечує ефективне очищення та дезінфекцію, -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від восьми до дванадцяти мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від п'яти до восьми мінімальних заробітних плат;

8) невиконання законних вимог (приписів) посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, щодо усунення порушень законодавства про побічні продукти тваринного походження -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від п'яти до восьми мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від трьох до п'яти мінімальних заробітних плат;

9) ненадання або надання недостовірної інформації, передбаченої цим Законом, за запитами посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, -

тягне за собою накладення штрафу на юридичних осіб від п'яти до восьми мінімальних заробітних плат, на фізичних осіб - підприємців - від трьох до п'яти мінімальних заробітних плат.

3. Під час визначення розміру штрафу враховується ступінь ризику для здоров'я людей і тварин.

4. Провадження у справах про порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження стосовно юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців здійснюється відповідно до вимог цього Закону.

5. Справи про правопорушення, передбачені частиною другою цієї статті, розглядаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, та його територіальними органами, за результатами розгляду виноситься постанова.

Від імені центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, його територіальних органів розглядати справи про правопорушення і накладати стягнення мають право головні державні інспектори та їх заступники.

Штраф може бути накладено на юридичну особу, фізичну особу - підприємця протягом шести місяців з дня виявлення порушення, але не пізніше як через один рік з дня його вчинення.

6. Підставою для розгляду справи про правопорушення, передбачені частиною другою цієї статті, є протокол. Протокол за результатами здійснення заходу державного контролю мають право складати державні інспектори центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, його територіальних органів. Протокол складається у двох примірниках. Один примірник протоколу вручається оператору ринку або уповноваженій ним особі, другий зберігається у центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, його територіальних органах.

Форма протоколу затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної аграрної політики. У протоколі зазначаються: дата і місце його складення, посада, прізвище, ім'я, по батькові особи, яка склала протокол, відомості про оператора ринку (найменування та місцезнаходження юридичної особи, прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи - підприємця), дата, місце та суть правопорушення, характер та розмір заподіяної шкоди, якщо така мала місце, інші відомості, необхідні для вирішення справи.

Протокол про правопорушення підписується особою, яка його склала, та фізичною особою - підприємцем, яка притягається до відповідальності за порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження, або уповноваженою нею особою, а в разі провадження у справі щодо оператора ринку - юридичної особи - уповноваженою ним особою.

У разі відмови від підписання протоколу фізичною особою - підприємцем, яка притягається до відповідальності за порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження, або уповноваженою нею особою, а в разі провадження у справі щодо оператора ринку - юридичної особи - уповноваженою ним особою у протоколі робиться відповідний запис. Зазначені особи мають право надати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до нього, а також зазначити мотиви своєї відмови від підписання протоколу.

7. Справа про правопорушення розглядається в п'ятнадцятиденний строк з дня одержання центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у галузі ветеринарної медицини, його територіальними органами протоколу про правопорушення, передбачені частиною другою цієї статті.

8. Штраф сплачується не пізніше п'ятнадцяти днів з дня вручення оператору ринку або отримання ним копії постанови про накладення штрафу.

9. Копія завіреного банком платіжного документа, що засвідчує факт сплати штрафу у повному обсязі, надсилається до органу, який виніс постанову про накладення штрафу.

10. У разі якщо штраф не сплачено у строки, встановлені частиною восьмою цієї статті, примусове виконання постанови про накладення штрафу здійснюється державною виконавчою службою в порядку, встановленому Законом України «Про виконавче провадження».

11. Сума штрафів зараховується до державного бюджету.

12. Постанову у справі про порушення законодавства про побічні продукти тваринного походження може бути оскаржено оператором ринку до вищого органу або до суду.

Розділ VI
МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ПОБІЧНИМИ ПРОДУКТАМИ ТВАРИННОГО ПОХОДЖЕННЯ

Стаття 26. Міжнародне співробітництво у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження

1. Міжнародне співробітництво у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження здійснюється шляхом:

1) участі в роботі міжнародних організацій, конференцій, симпозіумів, виставок тощо;

2) укладання міжнародних договорів.

2. У разі якщо міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлені інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, застосовуються правила міжнародних договорів.

Розділ VII
ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через рік з дня, наступного за днем його опублікування, крім пункту 3 цього розділу, який набирає чинності з дня, наступного за днем опублікування цього Закону.

2. Внести зміни до таких законів України:

1) у Законі України «Про відходи» (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., № 36-37, ст. 242 із наступними змінами):

а) абзац двадцять другий статті 1 виключити;

б) статтю 4 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

«Дія цього Закону не поширюється на відносини у сфері поводження з побічними продуктами тваринного походження, не призначені для споживання людиною».

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

в) статтю 35^2 виключити;

2) у Законі України «Про ветеринарну медицину» (Відомості Верховної Ради України, 2007 р., № 5-6, ст. 53; 2009 р., № 6, ст. 22; 2012 р., № 4, ст. 17; 2014 р., № 23, ст. 873):

а) у статті 1 термін «неїстівні продукти тваринного походження» викласти в такій редакції:

«неїстівні продукти тваринного походження - побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною, а також ті, які не використовуються для споживання людиною, але використовуються для фармацевтичних, хірургічних, сільськогосподарських та промислових цілей»;

б) пункт 17 частини сьомої статті 7 викласти в такій редакції:

«17) здійснення державного ветеринарно-санітарного нагляду за поводженням з побічними продуктами тваринного походження, не призначеними для споживання людиною»;

в) частину шосту статті 50 виключити.

3. Кабінету Міністрів України протягом року з дня, наступного за днем опублікування цього Закону:

подати до Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

забезпечити набрання чинності нормативно-правовими актами, зазначеними в абзацах третьому - п'ятому цього пункту, одночасно з набранням чинності цим Законом.

Президент України П. ПОРОШЕНКО.

м. Київ, 7 квітня 2015 року.
№ 287-VIII.

ПАРАД ПОРАД

№ 81 (6085) П'ЯТНИЦЯ, 8 ТРАВНЯ 2015

Сьогодні в Україні мінлива хмарність, на більшій частині території дощі з грозами. У Львові, Луцьку та Ужгороді — без опадів. Вітер переважно північний, 5—10 м/с. Температура повітря вночі від 9 до 11 градусів тепла. Вдень максимальна температура в більшості областей становитиме 15 градусів тепла, а в Одеській області та на Вінниччині повітря прогріється до плюс 19.

ЦЬОГО ДНЯ, 8 ТРАВНЯ

1921. Народився Микола Козловський — український майстер фотографічних справ, лауреат Шевченківської премії 1986 року за фотоальбом «Києве мій». **1939.** Політбюро ЦК КП(б)У затвердило поданий РНК УРСР проект постанови РНК УРСР і ЦК КП(б)У «Про промислову розвідку і розробку нафти в Роменському районі УРСР». **1945.** У Карлсхорсті (передмістя Берліна) о 22.43 за центральноєвропейським часом було підписано остаточний Акт про беззастережну капітуляцію Німеччини та її збройних сил. **1993.** Пішов з життя Олексій Чуприна — український бандурист. Довгі роки грав на Тарасовій горі в Каневі.

АСТРОПРОГНОЗ НА 11—17 ТРАВНЯ

Овни. На вас чекають зміни на краще, але для цього ви маєте подолати сили, які вас стримують, і вирватися вперед, розвиватися й діяти.

☺ 11, 17 ☹ 15

Тельці. Вам посміхнеться доля, з'явиться можливість змінити своє життя. Дослухайтеся до велиння серця й дійте згідно з інтуїцією.

☺ 13, 15 ☹ 16

Близнюки. Ймовірні переговори, цікаві контракти. Нове знайомство — початок перспективних ділових відносин, на які ви завжди можете розраховувати.

☺ 12, 15 ☹ 16

Раки. У вас проявиться особлива енергія: захочеться більше спілкуватися й рухатися. Присвятіть цей час нескладним справам чи активному відпочинку в приємній компанії.

☺ 13, 17 ☹ 11

Леви. Ви виявите бажання давати всім поради і вказувати на те, як слід діяти, а як чинити не можна. Не варто нав'язувати свою думку, хоча й авторитетну.

☺ 12, 14 ☹ 17

Діви. Ви відчуєте себе повністю задоволеними життям, і може виникнути потяг до надмірностей. Поділіться своїм настроєм з родиною і друзями.

☺ 12, 15 ☹ 17

Терези. У вас є всі шанси зміцнити своє матеріальне становище. Нічого особливого робити вам для цього не потрібно, усе необхідне відбудеться саме собою.

☺ 12, 17 ☹ 13

Скорпіони. Негативні ситуації, які виникли, ви можете згладити й звести до мінімуму. Візьміть себе в руки і дійте так, як ви вважаєте за потрібне.

☺ 11, 16 ☹ 17

Стрільці. Вам доведеться виконувати роботу, яка вам набридла, але при цьому кинути її теж не можна. Розряджайте обстановку спілкуванням з приємними людьми.

☺ 12, 16 ☹ 14

Козероги. З вас можна буде брати приклад, тому що ви будете досить успішні у всіх починаннях і зможете собою пишатися. Займіться фінансовими справами.

☺ 11, 15 ☹ 14

Водолії. Сила у вас битиме ключем, і ви зможете встигнути скрізь і переробити всі справи. Важливо зуміти зібратися, скласти план і почати його виконувати.

☺ 12, 13 ☹ 11

Риби. Вам доведеться зайнятися тими справами, за які ви не хотіли братися і постійно відкладали їх на потім. Зараз це «потім» настало.

☺ 12, 17 ☹ 16

Гарного сну!

ВАШЕ ЗДОРОВ'Я

Шість-вісім годин сну необхідно дорослій людині для відновлення організму. Без цього, на думку лікаря-психотерапевта вищої категорії Дніпропетровської клінічної психіатричної лікарні, заслуженого лікаря України Ганни Хохолевої, говорити про нормальну життєдіяльність людини неможливо.

Лікар зазначає, що сон — це гальмування кори головного мозку поверхневого чи глибокого ступеня. За своєю структурою він складається з двох фаз: короткого й повільного сну. Він має циркадний ритм, який повторюється до шести разів за ніч.

Фаза короткого сну — це досить поверхневий сон, навіть з елементами бадьорості. У цей час виникають сновидіння (опрацювання інформації), фаза триває майже двадцять хвилин. Якщо людина прокинеться, то відчуватиме дискомфорт і пам'ятатиме сновидіння.

— У цій фазі організм продовжує працювати, відповідно й мозок. Тому можливі м'язові посмикування, клонічні судоми, рухливість очних яблук, — зазначає лікар. — Людина постійно крутиться або зітхає, може розмовляти.

Фаза повільного сну триває від сорока до п'ятдесяти хвилин, повний штиль в організмі, «спить» мозок і відпочивають внутрішні органи. Якщо людина прокидається, то відчуває повний комфорт, у неї чудовий настрій, але сновидіння не пам'ятає.

Психотерапевт нагадує, що глибина й тривалість сну різняться для різних вікових категорій: немовлята мають спати на добу 18—20 годин, діти до дев'яти років — 9—12 годин, підлітки — до дев'яти годин, для людей старшого віку достатньо шести годин. Понад те, мозок, що старіє, втрачає емоційні відчуття, такі як відчуття засипання й приємного пробудження.

Порушення сну має багато причин, починаючи з неврозів. Воно спостерігається при хворобі внутрішніх органів, патології захворювань судин або речовини головного мозку. Крім того, причинами безсоння можуть бути неконтрольований прийом снодійних препаратів без рекомендації лікаря, дефіцит фізичних навантажень і гіподинамія, компенсація недостатнього сну денним, вживання алкоголю, переїдання у вечірній час, зайва вага. За того чи іншого виду порушення сну можливі раннє пробудження, важке засипання, жахіття або взагалі безсонна ніч.

— Передусім під час порушення сну необхідно обов'язково звертатися до лікаря, — рекомендує Ганна Хохолева. — Не варто приймати снодійне без рекомендації лікаря.

✔Намагайтеся лягати спасти в період з 21.30 до 22.00.

✔Шлейф сімейних і побутових проблем необхідно закінчувати о 19.00 — вимкніть усі подразники!

✔Перед сном для розслаблення можна прийняти ванну з травами чи ванночки для ніг.

✔Останній прийом їжі має бути за три години. До раціону мають входити склянка теплого молока чи трав'яний чай. А от фрукти й алкоголь не рекомендовано!

До речі, кольорові яскраві сни найчастіше сняться людям емоційним, з художнім мисленням чи з гарним інтелектуальним потенціалом. Чого й усім вам бажаємо!

Записав Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

Дніпропетровська область.

Мал. Миколи КАПУСТИ.

Криниця, літній душ і навіть паркан з очерету

З ВЛАСНОГО ДОСВІДУ

Анатолій Гайдук** (на знімку) **із села Городище Рівненського району вже п'ять років займається екобудівництвом. Основний будматеріал у нього — очерет і деревина з фруктових дерев.

Оселю Анатолія Гайдука відшукати неважко. Цегляний будинок, до якого прибудований очеретяний ганок, видніється ще здалеку. Зовнішні стіни житла, альтанка — теж з очерету. Внутрішні стіни будинку оббиті натуральною вагонкою, під якою трисантиметрову прогалину заповнено очеретом. Стеля облицьована плетеними з очерету панелями, жалюзі на вікнах також виготовлені з цього матеріалу. І навіть вхідні двері утеплені очеретом. Та й усі меблі зроблені власноруч, і лише з натуральних матеріалів.

Майстер каже, що свій будинок почав зводити ще при Горбачові. Тоді перебивався незначними заробітками, грошей на будматеріали не мав. Тому й спробував зробити прибудову з очерету, як у давнину. А потім захопився екобудівництвом, що й іншим радить.

— У моїй хаті легко дихати, — ділиться Анатолій Гайдук, показуючи стіну, зроблену з рівненько нарізаних гілок фруктових дерев. — Це і звукоізоляція, і тепло, і запах... На кухні в мене теж усе натуральне. Очерету бояться мухи, комарі. Тому в такій будівлі ви ніколи не побачите цих комах. А спальня взагалі лікувальна. Температура — 24 градуси тепла, і цілу ніч не падає. Я сплю на матраці із сіна. Якщо застуджуся чи протягне, то ввечері йду у спальню, а вранці — вже на роботу.

Своє ноу-хау майстер рекомендує тому, що такого добра, як очерет, на Рівненщині вдосталь. До того ж у приміщенні очерет не псується 150 років. Інша річ, якщо експериментувати з ним ззовні. На нього впливає погода.

— А навіщо дихати хімією, якщо натуральні матеріали ростуть під ногами? — переконує майстер. — До того ж газ нині дорогий, от і треба шукати методи економії. Крім того, очерет не пропускає вологу, дає будинку «дихати». Заходжу в свою хату з вулиці — а тут пахне, як у лісі.

Заготовляти будматеріал Анатолій радить взимку, коли мороз підсушить стебло очерету, а навесні можна починати мудрувати «нові проекти».

Анатолій Гайдук уже збудував з очерету криницю, літній душ і навіть паркан. А ще — очеретяний п'ятиметровий туалет у вигляді млина. Зробив з очерету й альтанку для односельчан поблизу місцевого джерела. Адже виріс у дитячому будинку, а там його навчали робити добро для ближніх.

Надія АДАМЧУК.

Гоща Рівненської області.

Фото автора.

МІСЯЦЬ-НАВІГАТОР

11 травня. Спадаючий Місяць у Водолії. Займіться знищенням шкідників. А от саджати, сіяти, поливати не бажано.

12—13 травня. Спадаючий Місяць у Рибах. Посійте насіння салату, щавлю, коренеової петрушки, моркви, буряка. Посадіть суницю. Проводьте роботи у квітнику.

14—15 травня. Спадаючий Місяць в Овні. Якщо ще не посадили, можете висадити картоплю, цибулинні рослини. Пікіруйте квіти. На грядках проводьте посилений полив, підживлення, прополки.

16—17 травня. Спадаючий Місяць у Тельці. Продовжуйте роботи в саду, квітнику, на городі. Встановіть опори для рослин, які в'ються (гороху, квасолі тощо).

Поради збирала Оксана КАЛУГІНА (oksana@golos.com.ua)

Над номером працювали: Ірина ТИЩЕНКО, Тетяна УВЄРОВА, Віктор БОНДАР.

Редколегія: Леонід **БРОВЧЕНКО**, Анатолій **ГОРЛОВ**, Сергій **ДЕМСЬКИЙ**, Віталій **ЖЕЖЕРА**, Іван **ІЛЛЯШ**, Світлана **ПИСАРЕНКО**, Віталій **СУДДЯ**.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Засновник — Верховна Рада України
Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.
Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.
Передплатні індекси та передплатна ціна на 2015 рік
Для фізичних осіб:
40224 — 18 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);
08775 — 14 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).
Для підприємств і організацій:
60955 — 45 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Загальний тираж 80000.

Друк:
ТОВ «Поліпрінт»,
04074 м. Київ, вул. Лугова, 1а,
тел. (044) 464-17-89,
факс (044) 464-17-91
poliprint@ukr.net
Зам. 4947
Макет, верстка — редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

☎ **ТЕЛЕФОНИ:**
для довідок — 503-68-72;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 453-44-56;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — **загальний**
reklama@golos.com.ua — **відділ реклами**
let@golos.com.ua — **відділ листів**
foto@golos.com.ua — **відділ ілюстрацій**

Сайт — www.golos.com.ua
Інформаційний портал – www.golosukraine.com

